

Ett bättre Tyresö – tryggare för alla

Socialdemokraternas budgetalternativ 2018

Socialdemokraterna

FRAMTIDSPARTIET I TYRESÖ

Ett bättre Tyresö, tryggare för alla

Vi socialdemokrater vill ha ett jämlikt samhälle som ger välfärd och möjligheter åt alla. Ett samhälle där var och en kan känna sig trygg. Där vi undanröjer hinder för människors utveckling och ger alla oavsett uppväxtmiljö möjligheter att nå sin fulla potential. Som bygger på solidaritet, tillit och samarbete. Där vi får en ekonomisk utveckling samtidigt som vi fördelar resurserna så att de kommer alla till del.

Vi tror på politikens möjligheter att förändra och förbättra samhället. Vi vill bygga ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart samhälle där människors livskvalitet ökar utan att det skadar vår gemensamma miljö.

Vi socialdemokrater har högre ambitioner för Tyresö. Vi vill ge Tyresö bättre möjligheter att vara den kommun där var och en kan nå sin fulla potential. Då måste vi bryta utvecklingen vi har sett de senaste åren med alltför lite personal i förskolan, ökade klyftor i skolan och kvalitetsbrister i äldreomsorgen. Nu krävs en framtidsinriktad politik som gör Tyresö till en ännu bättre kommun att leva i.

Det kräver investeringar i skola och utbildning. Vårt mål är att alla elever ska nå kunskapsmålen i grundskolan. Tack vare en socialdemokratiskt ledd regering kommer nu stora statsbidrag, som gör det möjligt för den borgerliga alliansen i Tyresö att i viss mån kompensera förskolor och skolor för löneökningar. Det är givetvis välkommet. Men efter många år av underfinansiering och besparingskrav räcker det inte. Barngrupperna är fortfarande alldeles för stora, och arbetsmiljön är så krävande att personalen blir allt sjukare.

Föräldrar ska kunna känna sig trygga med att barnomsorgen och skolan fungerar. I det socialdemokratiska budgetalternativet föreslår vi därför satsningar på skolan och förskolan. Här finns satsningar för fler pedagoger och mindre barngrupper. Vi föreslår också kompensatoriska insatser för att alla barn ska kunna nå sina mål, oavsett bakgrund.

Vårt förslag innehåller också en satsning på sommarjobb och utbildningskontrakt. En oroande andel av eleverna fullgör inte gymnasieutbildningen, och här måste ambitionsnivån höjas för att de inte ska hamna i utanförskap. Vi vill att alla ungdomar ska få möjlighet att jobba och skaffa sig erfarenheter för framtiden.

Ökad jämlikhet ger fler jobb och bättre ekonomisk utveckling. Det ska alltid krävas av den enskilde att man gör rätt för sig efter bästa förmåga. Var och en ska också veta att samhället fungerar, och i vårt budgetalternativ visar vi på vikten av att förstärka förebyggande insatser. I många fall ser vi också att förebyggande insatser innebär en ren besparing ekonomiskt, men framför allt är det positivt sett ur mänskligt perspektiv.

Våra äldre är en tillgång, och måste börja behandlas som det. Kommunen ska visa att den verksamhet som bedrivs av pensionärsorganisationerna är viktig och ska uppmuntras. Träffpunkter där äldre kan träffas är ett effektivt sätt att öka tryggheten för äldre. Kvaliteten i äldreomsorgen ska höjas samtidigt som vi möter ökade behov av vård, omsorg och personal. Äldre ska kunna känna sig trygga med att den

grundläggande kvaliteten ska vara så hög att de äldre inte blir beroende av att köpa tilläggstjänster eller av att deras anhöriga måste gå ner i arbetstid för att hjälpa sina föräldrar.

En av framtidens största utmaningar är bostadsfrågan. I Tyresö måste vi planera de områden som byggs och förtätas på ett mer yteffektivt sätt. De politiska direktiven ska vara blandade upplåtelseformer. Merparten av alla lägenheter som byggs är bostadsrätter, och en betydande del hyresrätter har ombildats. Med snart 30 000 personer i Tyresö Bostäders kö, finns det ett tydligt mandat för att fokusera på hyresrätter, gärna också kooperativa hyresrätter. Vi vill se moderna bostäder med högt ställda energikrav. För att kunna förnya delar och underlätta stadsplaneringen i kommunen föreslår vi, att en plan för strategiska markförvärv utarbetas.

Det ska vara tryggt att vistas i alla våra bostadsområden, men vi ser hur otryggheten växer. Vi kan inte acceptera att det finns bostadsområden där gängbildningar gör att människor inte vågar lämna sin bostad på kvällen. Här måste kommunen ta ansvar för att bryta den utvecklingen. Samordning bör ske mellan bostadsbolagen, fältassistenter och frivilligorganisationer som Grannsamverkan och Nattvandrarerna. Kommunen bör kräva att den polisiära närvaron ökar, och tills vi ser en förbättring pröva idén att hyra in väktare när behov uppstår. Kameraövervakning på strategiska platser bör kunna användas.

Tyresö kommun ska vara en attraktiv och utvecklande arbetsgivare som erbjuder bra lönelägen och goda möjligheter till karriär- och kompetensutveckling till sina anställda. Vi ska aktivt arbeta för mer jämställda arbetsplatser och en minskning av sjukfrånvaron som i högre utsträckning drabbar kvinnor. Ofrivilliga deltidsanställningar leder ofta till stress och ökad ohälsa, alltså är det angeläget att heltid blir norm. Vi måste gemensamt arbeta för en öppenhetsskultur i kommunen, där anställda vågar och kan påtala brister. Genom att synliggöra problem och sända signaler där fler vågar tänka nytt, utvecklas verksamheten.

En av Tyresös stora tillgångar är det som Tyresöborna gör tillsammans. Ett levande kultur- och föreningsliv skapar sammanhållning och utveckling. Därför har det gjort oss starkare när vi varit en kultur- och idrottskommun. När den politiska majoriteten nu kraftigt skär ner på kultur och fritid är det en politik som kommer göra att färre kan delta. Vi vill se en annan politik där fler kan delta.

Detta budgetförslag visar vilken riktning vi tycker politiken ska ta för att skapa ett Tyresö för alla. Det innebär inte att alla problem kan lösas i år. Många är sådana som byggts upp under hela 2000-talet. Vi ser framför oss att fler satsningar kommer behövas under kommande år.

Ett ekonomiskt ansvarstagande

Socialdemokraterna presenterar här ett budgetförslag som speglar den vision av Tyresö som vi har lagt. Vi behöver göra kraftfulla investeringar i förskolan och skolan. Särskilt skolan har under många år varit underfinansierad, lärartätheten är för låg, klasserna för stora och för många lämnar grundskolan utan behörighet till gymnasiet.

Tyresö behöver också förstärka arbetet för att minska de allt större klyftorna, särskilt tydligt är behovet av förebyggande arbete på socialförvaltningens område.

Samtidigt planeras stora och kostsamma investeringar i nya fastigheter istället för att renovera befintliga, vilket gör att en stor del av skattekronaerna måste användas till räntekostnader. Vi föreslår ett antal besparingar, främst på central förvaltning, men detta täcker bara en del av de reella satsningar som krävs. Vi ser ett behov av att återta den skattesänkning som alliansen tidigare drivit igenom, och föreslår därför en skattekosthöjning på 15 öre. Det kommer att ge kommunen närmare 18 miljoner kronor som ska öronmärkas till förskolan och skolan. Vi socialdemokrater vågar se problemen som finns idag och vi vågar prioritera.

Vårt budgetalternativ bygger på den vision och de strategiska mål som vi yrkat på inför kommunplan 2015-2018. Eftersom våra förslag har en annan utgångspunkt än majoritetens, väljer vi att lägga till dessa för ett tydliggörande, då övriga verksamhetsområden kan ses i ett sammanhang.

Vår vision för Tyresö 2030

Tyresö är en kommun där man vill bo och leva i. Närhet till storstad, natur och arbetsmarknad lockar. Mer än annat är Tyresö en kommun för barn och ungdomar. Kunskapsambitionerna präglar arbetet från förskola till högre utbildning. Genom ett individualiserat stöd klarar alla elever grundskolans kunskapsmål och mer därtill. Kunskap är vägen till framgång och flertalet ungdomar väljer att studera vidare till högskola och universitet. Inget barn växer upp i fattigdom eller far illa. Genom fler i arbete, ett livslångt lärande och en politik för mindre klyftor håller Tyresö ihop.

Du som vill bo i Tyresö har möjlighet till det genom en mångfald av boendeformer. Bostadsbyggandet tar sin utgångspunkt i höga miljökrav, där närheten till naturen och friskt vatten värnas. Tyresö som naturkommun, ska bevaras. Att resa kollektivt är enkelt. Tvärförbindelser gör pendling på Södertörn enkelt och in till Stockholm tar det max 30 minuter. Vi är en klimatneutral och Fairtrade kommun, våra förskolor och skolor ligger i framkant när det gäller att tillse en giffri vardag för våra barn och unga.

Tyresö är en attraktiv plats att leva i. Här möts människor i kultur, föreningar, entreprenörskap och stadsmiljö. Centrum är fritt från bilar men fullt av liv och mötesplatser.

Kvaliteten i välfärden är hög. Tillgång till utbildning och omsorg begränsas inte av ekonomiska förutsättningar eller var du bor. Tyresö har Sveriges bästa äldreomsorg och värnar om våra äldre. Sjukvården är tillgänglig för alla – ett exempel är fungerande och tillgänglig närakut och vårdcentraler i närområdet. Tyresöbor samverkar och bidrar till en social ekonomi vilket är en betydande del av välfärden, snarare än kortsiktiga ekonomiska vinstintressen,.

Genom ett brett utbud av kommersiell och offentlig service samt föreningsliv är Tyresö den lilla staden med den stora medborgarandan.

Strategiska mål

Långsiktig hållbarhet

Tyresö kommun ska vara en långsiktigt hållbar kommun, såväl ekonomiskt som socialt och ekologiskt. Fokus ska vara på kommande generationer. Ekonomisk hållbarhet innebär att kommunens tillgångar används på ett sunt och effektivt sätt och att vi inte förbrukar mer än vi har råd med, med tanke på framtida åtaganden. Social hållbarhet handlar om tillgången till en fungerande och rättvist fördelad välfärd samt att kommunen och invånarna har möjlighet att lösa problem som människor hamnar i. Alla människor ska ges en reell möjlighet att forma sina egna liv. Ekologisk hållbarhet innebär att vi som samhälle ska leva i samklang med miljön. Biologisk mångfald och minskade utsläpp som bidrar till den globala uppvärmningen är nyckelperspektiv.

En långsiktigt stabil ekonomi betyder att det är nödvändigt att ha överskott för att möta behov av investeringar, underhåll, utbyggnad, tillväxt och kommunens pensionsåtaganden. Kommunens arbete ska präglas av kvalitet, effektivitet, enkelhet och ett tydligt fokus på nöjda medborgare. Kommunen ska ta ansvar för ekonomin och visa hänsyn för människor, miljö och kommande generationer när beslut fattas. Den kommunala utdebiteringen ska hållas på lägsta möjliga nivå för att kunna tillgodose hög kvalitet i tjänsterna, samt god och långsiktig hushållning.

- Kommunen ska arbeta för ett ekonomiskt-, socialt- och ekologiskt hållbart samhälle.
- Årets resultat, i den reguljära verksamheten, ska uppgå till minst två procent av skatteintäkter och statsbidrag.
- Investeringar i den skattefinansierade verksamheten ska finansieras via kassaflöde från den löpande verksamheten.

Medborgarnas väl

Tyresö ska vara en attraktiv och utvecklande kommun där all verksamhet och alla politiska beslut fattas utifrån ett barnperspektiv. Genom en barnombudsman ska barnperspektivet lyftas och barns rätt bättre tas tillvara. Vi ska vara en kommun som investerar i våra unga och i kunskap. Alla som lämnar Tyresös grundskolor ska ha behörighet till gymnasiet och alla ska kunna genomföra en gymnasieutbildning med goda resultat. Förskola och fritidshem ska erbjuda meningsfull och pedagogiskt riktig verksamhet. Genom ett ökat bostadsbyggande, fler hyresrätter och pressade byggkostnader ska vi se till att de som vill kan flytta hemifrån. Vi ska också se till att det finns gott om anpassade boenden för våra äldre. Satsningar på kvalitet och trygghet måste gå före nya privatiseringar i äldreomsorgen. Kommunen ska kunna lämna anbud om egen regi vid upphandlingar. Ett omfattande kvalitetsarbete ska genomföras inom äldreomsorgen och äldre ska ha råd att använda sig av den omsorg de har rätt till.

- Samtliga beslut som fattas i Tyresö kommun ska genomsyras av ett barnperspektiv
- Tyresö ska bidra till att alla som vill ha ett eget boende i kommunen kan få det
- Tyresö ska vara en av Sveriges bästa skolkommuner
- Alla unga i Tyresö ska kunna genomföra en gymnasieutbildning

Fler i arbete

Ingen ung ska vara utan jobb. I aktiv samverkan mellan näringsliv, utbildningsinstitutioner och statliga myndigheter ska kommunen bidra till att alla ungdomar snabbt kommer ut i jobb. Alla unga som vill ska erbjudas sommarjobb. Genom bland annat resursjobb vill vi lyfta människor ur bidragsberoende till egen försörjning. Kommunen ska bidra och utveckla servicen i dialog med företagarna och genom en företagshub ska företagare och verksamheter mötas, växa och utvecklas.

- Samverkan mellan kommun, skolor, arbetsförmedling och företag ska öka
- Tyresö ska ha lägre arbetslöshet och ungdomsarbetslöshet än jämförbara kommuner, och sysselsättningsgraden ska vara hög
- Ingen som kan arbeta ska behöva gå på försörjningsstöd.

Bra arbetsgivare

Människors vilja att arbeta garanterar vår gemensamma välfärd, och personalen är kommunens viktigaste tillgång när det gäller att erbjuda bra verksamhet. Därför måste vi säkerställa att det är attraktivt att jobba här. I detta ligger jämställda arbetsvillkor, möjligheter till kompetensutveckling och trygga arbetsformer. Kommunen bör tillämpa ett lönesystem som underlättar framtida rekryteringsbehov samt säkrar rättvisa löner och motverkar diskriminering och godtycklighet.

Kommunen ska ha en låg sjukfrånvaro och inkluderande personalpolitik. Vi ska välkomna ett mer öppet arbetssätt för att tydliggöra utvecklingsområden. Samtidigt ska kommunen ha en tydlig gemensam vision att arbeta för. Tyresö kommun tjänar på att ha nöjda medarbetare som rekommenderar kommunen som arbetsgivare.

- Alla som vill arbeta heltid ges möjlighet till detta och fasta anställningar är norm
- Tyresö kommun ska präglas av en öppenhetsskultur där utveckling och nytänkande uppmuntras
- Tyresö kommun ska vara en arbetsgivare fri från diskriminering och kränkande behandling

En av Sveriges främsta skolkommuner – vi utbildar världsmedborgare!

Vi vill ge Tyresös förskolor och skolor rätt förutsättningar för att möjliggöra att alla barn och unga når uppsatta mål. Socialdemokraternas ambitionsnivå för förskola och skola är tydlig - tiden för lärande ska öka och förutsättningar för att göra ett gott arbete som pedagog ska förbättras. I Tyresö ska föräldrar känna sig trygga med att förskolan och skolan ger deras barn den trygghet, stimulans och utbildning de har rätt till. Förskolan och skolan i Tyresö ska vara kostnadsfri och likvärdig.

Vi socialdemokrater står för en politik som sätter barnen i centrum och ger förutsättningar för förskolans och skolans personal att nå de högt ställda mål som styrdokument anger. Det måste bli slut på nedskärningsbudgetar.

Utöver en verksamhet som lever upp till målen, ska den fungera så att alla Tyresös barn under sin dag på förskolan och skolan ges reella möjligheter till inflytande, stimulerande lärmiljöer, näringsriktig mat och garanteras en giffri miljö. Alla ska klara grundskolan och tid ska ges för alla elever att få utmaningar som passar deras nivå och förmåga oavsett om de springer snabbt, långsamt eller behöver en egen väg för att komma i mål.

De anställda i Tyresö ska ges rätt förutsättningar att utföra sitt uppdrag på bästa sätt och planeringstid och utvecklingsmöjligheter ska erbjudas. Så får vi en skola i Sverigetopp som står konkurrenskraftig mot närliggande kommuner.

Behoven är efter många års nedskärningar stora – vi socialdemokrater vill ta ansvar för att rusta Tyresös skolor och förskolor. Tillsammans investerar vi i Tyresös barn och unga och för ett Tyresö som håller samman.

Verksamhetsområde 1; Förskola och pedagogisk omsorg

En förskola att känna stolthet över

Genom en satsning på förskolan fokuserar vi på lärande. Förskolan ska främja barns utveckling och verka för en livslång lust att lära. Detta sker när pedagoger i förskolan ges mer tid till varje barn och när tid för planering och reflektion är självklara inslag i förskolans verksamhet.

Ökande behov

Barn- och utbildningsförvaltningen i Tyresö har noga redogjort för behoven de kommande fem åren. Tyresö behöver investera i förskolan. Förvaltningen nämner att det behövs satsningar inom IKT, informations- och kommunikationsteknik, och åtgärder för att bli en attraktiv arbetsgivare och för att stärka kvalitén. Vi delar den analysen.

Fram till 2016, skapades under 7 år inga nya förskoleavdelningar, netto, i Tyresö, trots att kommunen växer. Bristen på förskolelokaler har medfört stora barngrupper, bristande arbetsro och arbetsmiljöproblem som inneburit att var tionde pedagog inom förskolan är sjukskriven.

Många av våra förskolelokaler är bristfälliga och det saknas en IT-infrastruktur. Vi behöver stärka Tyresös konkurrenskraft som arbetsgivare gentemot grannkommuner och rekryteringsbehoven av behöriga förskollärare är stora.

Vi ser även ett behov av att stärka kunskapen och kompetensen rörande neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) på våra förskolor, för att en likvärdig förskola och en förskola för var och en ska bli realitet.

Ökad ambitionsnivå

Vi socialdemokrater vill ge barn och pedagoger de bästa förutsättningarna att nå läroplanens mål och skapa en trygg miljö. Därför föreslår vi kraftfulla ambitionshöjningar.

Viktiga kvalitetsmått i förskolan är antal barn per pedagog tillsammans med hur stora barngrupperna är. Vi är övertygade om att personaltätheten i Tyresö måste förbättras. Ett ökat antal pedagoger ger bland annat ökade möjligheter att dela upp barngrupper under dagen och arbetsmiljön förbättras. Barngruppernas storlek ska minska och kommunen ska formulera riktlinjer för storleken på dessa.

Tyresö behöver också stärka elevhälsoorganisationen kring barn i förskolan och Resurs- och utvecklingscenter, RUC, ska förstärkas.

I Tyresö har barngruppernas storlek ökat de senaste åren. Den borgerliga alliansen har inte tagit tillräckliga initiativ för att nå sitt vallöfte om minskade barngrupper. Regeringen har däremot prioriterat barngruppernas storlek i sin budget och Tyresö har sökt och tilldelats resurser för detta, vilket vi ser resultat av och barngrupperna har det senaste året minskat något för första gången på länge. Det är tydligt att det är en socialdemokratisk politik som gör skillnad för Tyresös barn.

Lokaler

Tyresö behöver fler förskoleplatser. Vi ska bygga ut, bygga nya och rusta befintliga förskolor. Där det är möjligt vill vi se en utbyggnad av befintliga förskolor som möjliggör dels fler antal barn per förskola, men även mindre barngrupper inom verksamheten. En mer ambitiös och långsiktig plan för utbyggnad av förskolor behöver tas fram.

De förskolor som bör vara prioriterade för utbyggnad, är de som ligger vid knutpunkter och/eller kan samarbeta med en grundskola i närheten samt de som ligger strategiskt placerade i exploateringsområden.

Två exempel på prioriterade förskolor kan vara Dalstugan och Kumla förskola. Även Strand bör prioriteras då kapaciteten där behöver utökas. En utbyggnad av Dalstugan skulle möta områdets nyexploatering och en flytt av biblioteket i Trollbäcken skulle möjliggöra mer lokaler för Kumla förskola vilket skulle möta behovet i Trollbäckens kommunområde.

Utöver nya förskolor vill vi rusta befintliga förskolor och förbättra både utemiljön och möjliggöra för en modern pedagogisk lärmiljö. Förskolans läroplan ställer krav på IT-miljön, vilken idag är bristfällig på Tyresös förskolor och vi ser ett stort upprustningsbehov av denna.

Vi vill se över hyressystemet som råder i Tyresö kommun. Förskolechefer ska inte tvingas välja mellan lokaler och pedagoger, vilket tyvärr är konsekvensen av det nuvarande systemet.

Tyresös förskolor ska vara giffria och arbeta målmedvetet för en hållbar miljö i såväl inom- som utomhusmiljön.

Personalförstärkning och personallyft

I en hård konkurrens om utbildad personal med grannkommuner, behöver Tyresö en ambitiös personalpolitik som lockar fler pedagoger till kommunen. Idag lämnar många pedagoger Tyresö på grund av löneläget. 2016 slutade en av fem lärare i Tyresö. Det är oroande siffror. Tyresö ska vara en bättre arbetsgivare än så.

Glädjande är att vi har en socialdemokratisk ledd regering som ser behovet av att stärka läraryrkets attraktivitet. Genom lärarlönelyftet har Tyresö för läsåret 16/17 tilldelats över 12 miljoner att fördela. Det har gjort att vi har kunnat öka löner för många av våra anställda. Vi socialdemokrater vill utöver detta se en kommunal lönesatsning för att säkerställa att vi behåller kompetens inom kommunen. Det möjliggör bland annat satsningar också på barnskötare.

Sjukfrånvaron bland förskolepersonal är nu över 10 % och har stigit kraftigt de senaste åren. Vi ser hur fler förskolor inte längre tar in vikarier vilket påverkar arbetsmiljön för barn och pedagoger negativt. Denna trend vill vi bryta. Vi vill jobba hälsofrämjande med insatser för såväl friskare barn som friskare personal.

Vi ser ett stort behov av att öka antalet behöriga förskollärare i förskolan. Skolverkets statistisk för Tyresö kommun 2016 visar att knappt en fjärdedel av samtliga förskolors personal i Tyresö har en pedagogisk högskoleexamen.

För att tillgodose behovet av att ha fler barnskötare och behöriga förskollärare i förskolan, krävs insatser för en förbättrad rekryteringsprocess samt en satsning på

kompetensutveckling för befintlig personal. Tyresö behöver förbättra anställningsvillkoren på ett sådant sätt, att attraktiviteten för Tyresö kommun som arbetsgivare stärks. Förutsättningar ska ges för att öka möjligheter för Tyresös förskolor att stärka det kollegiala lärandet och samarbetet.

Genom att inrätta en vikariepool där ett antal heltidstjänster alltid är bemannade samt extrapersonal tas in vid behov, underlättar vi för förskolor och tar bort en del administration för förskolechefer för att hitta vikarier. De anställda i vikariepoolen ska omfattas av samma förmåner som tillsvidareanställda på en fast förskola.

Det centrala teamet med stödfunktioner behöver stärkas så att pedagoger på förskolor kan fokusera på sitt uppdrag och få stöd när det behövs av till exempel talpedagoger, specialpedagoger eller modersmåls lärare. Även RUC förstärks och vi vill se över möjligheten att införa karriärtjänster inom förskolan.

Kvalitetsuppföljning för ökad trygghet och förbättrad arbetsmiljö

Verksamheten drivs av förskolechef med ansvar för sin organisation, men tydliga mål och ambitioner bidrar till tydliga ramar som verksamheten ska bedrivas inom.

Vi vill betona vikten av en kvalitativ verksamhet som utvärderas och utvecklas med en ambitiös professionell politisk styrning. Vi vill ytterligare stärka kvaliteten inom förskolan och vill därför i nära samarbete med verksamheterna utforma kvalitetsmått som vi vet kan ha positiv inverkan för barns lärande i linje med förskolans styrdokument.

Nya allmänna råd från Skolverket innehåller riktlinjer för barngruppernas storlek i förskolan. Utifrån dessa indikeras att barngruppers storlek måste minska för att förbättra pedagogers arbetsmiljö och öka tryggheten för barnen i förskolan. Det gäller i allra högsta grad i Tyresö. Barngruppers storlek är ett viktigt kvalitetsmått. Utöver detta är även antal barn per pedagog av avgörande betydelse för tryggheten för barnen och för arbetsmiljön för pedagoger på förskolan. Även inom den pedagogiska omsorgen är detta viktigt att bevaka. Kvalitetsmått i linje med detta bör ingå i kommunplanens särskilda uppdrag.

Vi socialdemokrater lär av andra och har tagit del av andra kommuners framgångsrika arbete med talpedagoger, varför vi föreslår ett utökat elevhälsoteam med uppgiften att bland annat lässcanna alla femåringar. Det bidrar till en tidig upptäckt av behov av stöd till elever och vi kan därigenom säkerställa att stödet ges skyndsamt. Även modersmålsundervisningen behöver förstärkas för att möta ett ökat behov.

Genom en höjning av barnpengen tillsammans med tydliga kvalitetsmått, vill vi socialdemokrater bidra till att bromsa och vända utvecklingen där sjukskrivningstalen ökat, barngruppernas storlek ökat och vi vill anställa fler pedagoger.

Socialdemokraternas förslag;

- Kvalitetssatsningar i förskolan för att bidra till minskade barngrupper och ökat antal pedagoger. Barn- och utbildningsnämnden ges i uppdrag att ta fram ett förslag till riktlinjer gällande barngruppernas sammansättning och ett mål för antal barn per pedagog. Förstärkning med 10 000 000 kronor. (Avser även grundskolan)

- Barn- och utbildningsnämnden får i uppdrag att ta fram en kompetensutvecklingsplan med konkreta åtgärder för fler högskoleutbildade pedagoger i förskolan och skolan samt inrätta karriärtjänster för förstelärare inom skolan. 2 000 000 kronor. (Avser även grundskolan)
- Förbättrade lärmiljöer. Inom- och utomhusmiljöer rustas för att öka tryggheten och stärka den pedagogiska lärmiljön. Infrastrukturen för IT ska då stärkas. Kostnad: 4 500 000 kronor (Avser även grundskolan.)
- Inrättande av mobilt stödteam. Stärk den centrala elevhälsan gentemot förskolan med två tjänster, talpedagog och specialpedagog, samt stärk modersmålsenheten med en modersmåls lärare. Kostnad 1 800 000 kronor (Avser även grundskolan)

Socialdemokraternas förslag till särskilda uppdrag;

- Barngruppernas storlek ska minska och personaltätheten förstärkas. Kvalitetsmått tas fram för antal barn per pedagog samt riktlinjer för antal barn i barngrupperna.
- Krafttag för att minska antal sjukskrivna. En kompetensförsörjningsplan ska skyndsamt tas fram för att rekrytera och behålla behörig personal samt arbeta för att rekrytera ytterligare behöriga pedagoger.
- Införa en kommunövergripande vikariepool med heltidsanställda
- Bygg fler och rusta befintliga förskolor. En översyn görs tillsammans med kommunens lokalstrateg och förvaltning för att snabbt se vilka förskolor som bör prioriteras att byggas ut. Förskolornas inomhusmiljö ska successivt rustas och IT-miljön stärkas.
- Arbeta fram en plan för giffri och hållbar förskola. Tyresös förskolor ska vara giffria förskolor och i högre grad erbjuda ekologisk och närproducerad mat.
- Ökad valfrihet för familjer. Erbjud 30 timmars förskola för barn till arbetssökande och föräldralediga
- Utvärdera "en skola för var och en". Hur påverkas barn och pedagoger av inkludering, är resurserna för att möta allas behov tillräckliga?
- Utvärdera möjligheter till lärarassistenter och karriärtjänster inom förskolan.
- Öka möjligheterna till kompetensutveckling för personal inom förskolan
- Se över resursfördelningssystemet för att bidra till en likvärdig förskola
- Utvärdera hur samverkan med landstinget kan förbättras och stärkas utifrån ett barnperspektiv
- Utredda möjligheter att införa kostnadsfria blöjor för barn i förskolan
- Kompetensutveckling inom NPF och andra funktionshinder som kräver anpassningar

Verksamhetsområde 2; Grundskola inklusive grundsärskola och fritidshem

En skola i Sverigetopp

I Tyresö ska alla barn och unga ges möjlighet att nå uppsatta mål. Ingen ska lämnas efter, oavsett om du springer snabbt, långsamt eller behöver en egen väg för att komma i mål. Rektorer och lärare ska ges rätt förutsättningar för sitt pedagogiska ledarskap och satsningar ska göras på lärmiljöer samt informations- och kommunikationsteknologi (IKT). Lärare ska ges mer tid att planera, genomföra och följa upp sitt pedagogiska uppdrag och skolledare ska ges reella möjligheter att arbeta med skolutveckling som vilar på vetenskaplig grund

Vi socialdemokrater vill möjliggöra profilsatsningar på våra skolor och erbjuda mer kultur och rörelse i skolan och våra fritidshem. Tyresös skolor bör även höja ambitionsnivån i arbetet med entreprenörskap.

Genom våra satsningar på skolan, fritidshem och preventivt arbete höjer vi ambitionsnivån för Tyresös skolor vilket bidrar till ökade kunskapsresultat, trygghet och utveckling för alla Tyresös barn.

Ökande behov

Tyresös barn- och utbildningsförvaltning har tagit fram en välgrundad behovsanalys som visar att satsningar krävs för att nå kommunens vision och mål om en av Sveriges bästa skolkommuner med minskade klasser och ökad lärartäthet. Den analysen delar vi.

Tyresö behöver investera i skolan. Förvaltningen nämner att det behövs satsningar inom IKT, åtgärder för att bli en attraktiv arbetsgivare och satsningar för att höja kvalitén i verksamheten. Vi delar den analysen och har höga ambitioner för Tyresös skolor.

Vi står inför stora utmaningar. Det råder hård konkurrens om utbildade lärare. Ett ökande antal nyanlända elever kräver också en stärkt skola och bättre organisation för lyckad integrering.

Även gällande kvaliteten i våra fritidshem finns stora behov. Bristfälliga lokaler, ett stort behov av utbildad personal och behov av förstärkt systematiskt kvalitetsarbete är bara några exempel. Alldeles för lite har gjorts sedan skolinspektionen riktade skarp kritik mot fritidshemmen 2014.

En stor del av Tyresös lärarkår uttrycker dessutom stor oro kring sin arbetsmiljö och löneläget i kommunen. Lärarförbundet vittnar om ett fördubblat antal ärenden gällande arbetsmiljöproblem under 2016 och en av fem lärare valde 2016 att lämna Tyresö kommun och mindre än hälften av alla anställda kan rekommendera Tyresö som arbetsgivare. Enbart hälften av de anställda inom barn- och utbildningsförvaltningen anser att deras fysiska arbetsmiljö är tillfredsställande.

Många av våra skollokaler är bristfälliga till följd av en lång period av eftersatt underhåll. På många skolor saknas det idag en tillräcklig IT-infrastruktur och säkerheten på våra skolor måste ses över.

De goda exempel som finns i kommunen måste spridas och delas mellan skolor och möjligheten till samarbete och kollegialt lärande måste utvecklas.

Centrala funktioner för rekrytering och IT samordning måste ses över.

Ökade ambitioner och ökad likvärdighet

Vi har under flera års tid betonat värdet av att investera i kunskap i Tyresö kommun. Bakgrunden är uppenbar. Tyresös skolor har under en längre tid fått alltför dåliga förutsättningar. Det har handlat om såväl ekonomiskt som politiskt stöd. Det som en gång var en självklarhet – att alla barn, oavsett bakgrund, ska kunna få en likvärdig utbildning - är idag allt annat än verklighet. Till stor del är ökande klyftor ett resultat av en direkt kontraproduktiv politik – men också en följd av kommunledningens dåliga förmåga att följa upp verksamheten.

Under 2014 räknades inte skolpengen upp och lönekomensationen som föreslogs inför 2015 var otillräcklig. Under 2015 genomgick Tyresös skolor ett stålbad till följd av en nedskärningsbudget och motsvarande 18 helårstjänster skars bort. Inför 2016 såg vi återigen utebliven uppräknings av pris- och lönekomensation. Sammantaget har detta inneburit tuffa år för Tyresös skolor. Den knappa procent som skolpengen höjdes med inför 2017 är långt ifrån tillräcklig och ytterligare effektiviseringar har behövts göras på våra skolor. Hösten 2016 hotades fyra av våra grundskolor av vikarie- och inköpsstopp. Kumla skola aviserade våren 2017 att de lägger ned sin idrottsprofil. Detta är en direkt följd av nedskärningar, då skolan enbart har möjlighet att fokusera på skolans kärnuppdrag. Det är sorgligt, det var uppskattade profilinriktningar och erbjöd en valmöjlighet för Tyresös barn.

Och inget talar för att det kommer bli bättre. I den budget som de borgerliga partierna nu föreslår kommunfullmäktige räknas anslagen till skolan upp med en procent. Antingen kalkylerar majoriteten med att de kan dämpa löneutvecklingen för lärare i kommunen, vilket skulle vara direkt skadligt för Tyresös förmåga att attrahera bra lärare, eller så budgeterar man nu för ytterligare neddragningar. Vi redovisar därför i detta budgetförslag en betydande satsning på Tyresös grundskolor.

Existerande skolforskning pekar starkt på värdet av att minska klyftor för att få fler att klara grundskolan. Tyresö kommun går en annan väg. Vi har alltför stora resultatskillnader mellan Tyresös grundskolor, både mellan år, mellan olika skolor och inom skolan mellan olika grupper. Medan en grupp elever fått bättre resultat är det fortfarande alltför många, som lämnar skolan utan att vara godkända i de mest grundläggande ämnena. En intersektionell analys är viktig för att utveckla ett bättre resursfördelningssystem.

Den enskilt viktigaste åtgärden för att minska klyftorna, är en generellt bättre skola med fler vuxna i skolan och mer tid för lärande. Vi vill se fler vuxna och ett utökat elevhälsoteam på Tyresös skolor. Skolan har ett tydligt kompensatoriskt uppdrag och det är uppenbart att Tyresö behöver en skolpolitik som möjliggör detta.

Vi vet att framgångsrika skolkommuner har en politisk ledning som tar ansvar för och ställer rätt frågor gällande skolutveckling. 2014 reagerade Skolinspektionen kraftigt på bristen i kvalitetsarbete och intresse från den politiska majoritetens sida i Tyresö. "Ett systematiskt kvalitetsarbete kräver en dialog mellan alla ansvarsnivåer, från elever och personal via förvaltningsledningen till den politiska nivån", konstaterar Skolinspektionen. Vi är nu en bit på väg, men är långt ifrån i mål.

Vidare riktar Skolinspektionens granskning hård kritik mot bristerna i kommunens och skolornas dokumentation och kvalitetsarbete. De få uppföljningar som görs är otillräckliga och saknar djupgående analyser. Än idag saknas resultatanalyser och

analyser av resursernas fördelning i kommunen för en likvärdig, kompensatorisk skola.

Lärare och rektorer vittnar i Skolinspektionens rapporter om, att de får alldeles för lite tid och resurser till att planera, utvärdera och utveckla verksamheten. I 2017 års medarbetarenkät vittnar nära 50 % av lärarna att de inte har möjlighet att göra ett bra jobb inom sin arbetstid. Samtidigt lämnade en av fem lärare Tyresö kommun under 2016 och fyra skolor hotades under hösten 2016 av vikarie- och inköpsstopp. Den samlade bilden bör analyseras och åtgärder initieras som bidrar till att stoppa den negativa utvecklingen.

Genom att förbättra förutsättningarna för skolorna och höja ambitionsnivån, genom exempelvis ha kvalitetsindikatorer som spelar roll för ökat lärande, kan resultaten höjas. Sådana indikatorer bör tas fram i nära samarbete med verksamheterna.

Fler lärare i skolan

Tyresö har under flera års tid haft en budget som inneburit en underinvestering i Tyresös skolor. Vi ser hur meritvärden har varierat från år till och år. 2016 stärktes de något men föll åter igen 2017. Det krävs en investering i skolan som bidrar till att behålla och öka antalet lärare. Dessa kommer i sin tur bidra till resultatutvecklingen.

Våra elever måste ges de bästa förutsättningar och därför måste vi ge våra lärare och rektorer förutsättningarna att lyckas med sitt uppdrag. Läraren är den enskilt viktigaste framgångsfaktorn för elevers resultat och motivation den viktigaste faktorn för ökad inläring. De senaste åren har antal elever per lärare legat över kommungruppens snitt och läsåret 16/17 är antal elever per lärare 13.9. Det innebär en sämre lärartäthet än både för kommungruppen och jämfört med samtliga kommuner i Sverige. Skolan blir aldrig bättre än mötet mellan lärare och elever, därför ska vi öka tiden varje elev ges med sin lärare.

Särskilt i de tidigare årskurserna finns det evidens för ett tydligt samband mellan lärartäthet och resultat. Vi anser, att den tid som varje elev har med sin lärare i årskurs ett till tre bör öka. Vi förespråkar en medveten satsning på fler lärare i Tyresös skolor och avsätter resurser för detta. Vi vill låta verksamheterna pröva modeller med lärarassistenter, parallellläraresystem och/eller utvecklingslärare inom Tyresös grundskolor. För oss är inte metoden det viktiga, utan målet.

Vi vet att framgångsrika skolkommuner lyfter kompetenta lärare. Därför vill vi jobba för att lyfta goda exempel genom att exempelvis uppmärksamma årets pedagog, arbeta strategiskt med försteläraryuppdraget för Tyresös skolutveckling samt satsa på strategisk kompetensutveckling. Vi vill även stärka möjligheterna att dela goda exempel mellan skolor och ta lärdom och lära av varandra genom att hitta nya och utvecklande former för kollegialt lärande. Det kommer att ge resultat hos Tyresös elever i form av ökade kunskapsresultat och trygghet i skolan.

Vi vet också att en socialdemokratiskt ledd regering med en lågstadiesatsning kommer att fortsätta att satsa miljarder för mer personal och mindre klasser i lågstadiet, varför en kommunal satsning får ännu större utväxling. Läsåret 2015/2016 sökte och tilldelades Tyresö kommun pengar motsvarande 17 helårstjänster av regeringens satsning.

En skola för var och en

Undervisningen i skolan ska anpassas till varje elevs förutsättning och behov. Tyresö kommun bedriver sedan 2013 arbetet med "En skola för var och en". Ledordet är inkludering av elever i behov av särskilt stöd. Vi delar grundperspektivet om inkludering, att det är bra om fler barn med behov av särskilt ges möjlighet att befinna sig i ett större sammanhang med undervisning i ordinarie klassundervisning.

Men, OECD är kritiskt till när inkludering sker utan att elever ges rätt förutsättningar till stöd; det är en uppfattning vi delar. Det är tydligt att inkludering kräver resurser i form av kompetens, lärmiljöer och specialpedagoger för att i realiteten fungera och inte få negativa konsekvenser. Och dessa resurser är inte tillräckliga idag.

Vi är oroad över de signaler som alltför ofta kommer till vår kännedom, att Tyresös skolor med befintliga medel inte klarar att möta de barn som har särskilda behov. Det blir en dyr effektivisering om vi har en skola för barn och unga, där lärare inte ges rätt tid för sitt uppdrag.

I sin omvärldsanalys 2015 redogjorde förvaltningen för att fler elever är i behov av särskilt stöd och den trenden håller i sig. Resursfördelningssystemet har även under 2016 förändrats och skolor får inte längre tilläggsbelopp i samma utsträckning som tidigare för barn i behov av särskilt stöd. Det har motiverats med att det sociodemografiska beloppet har höjts. Men i själva verket är de sammanlagda anslagen i budget 2017 för tilläggsbelopp, sociodemografiskt tillägg och externa placeringar lägre än utfallet för innevarande poster såväl 2016 som 2015. Detta trots att kostnaderna för externa placeringar ökat kraftigt.

Nyligen togs barns rätt att söka skolor och få förtur på grund av "särskilda skäl" bort. Det har varit en möjlighet för barn med till exempel NPF att söka till en mindre skola och mindre sammanhang och den har nu tagits bort. Innan rätten att söka skola togs bort påpekade vi socialdemokrater att vi måste garantera att alla våra skolor arbetar och har kunskap kring NPF och säkerställa att alla barn ges den utbildning de har rätt till. Då så inte är fallet idag, var vi emot beslutet, och en generell kompetenshöjning måste ske i våra verksamheter om NPF och andra funktionshinder som innebär anpassningar i eller utanför klassrumsmiljön. Inkludering får aldrig vara ett sätt att göra besparingar.

Samtidigt ökar kostnaden för de externa placeringar av barn som Tyresö kommun inte anser att vi kan ta om hand på hemmaplan. Det är en utveckling som går åt fel håll. En egen resursskola utvärderas nu och vi anser att behovet är stort och akut.

Vi socialdemokrater är angelägna om att utvärdera arbetet med en skola för var och en. Vi vill att genomlysningen tar sin utgångspunkt i barnens behov, snarare än kommunens. Genomlysningen bör även undersöka och redovisa föräldrarnas uppfattning om deras barn får erforderligt stöd och om deras möjlighet att påverka är reell samt belysa arbetsmiljöperspektivet.

Tillsammans med rektorer vill vi utvärdera hur vi kan öka likvärdigheten i Tyresös skolor och arbeta för att alla elever når kunskapskraven.

Digitalisering och bra pedagogiska lärmiljöer

Rektorer ska inte behöva välja mellan lokaler och pedagoger, som idag med ett hyressystem som fokuserar på lokaloptimering. Vi vill därför omarbete det

hyressättningssystem som gör att skolorna avstår från befintliga lokaler hellre än att använda dem.

Vi har stora utmaningar gällande grundskolors lokaler i Tyresö till följd av många års underinvesteringar vilket gör att vi idag har ett stort upprustningsbehov. Långsiktiga beslut och planer måste tas för att planera vilka lokaler som ska rustas. I vårt förslag till investeringsplan föreslår vi kraftigt höjda ambitioner för investeringar i dagens skolor i Tyresö.

Vi vill, att Dalskolan rustas och byggs ut för att möta kommande behov i området och att Stimmet och Fårdala skolor moderniseras och tillsammans skapar en fungerande enhet. Ett starkt ledarskap i kombination med organisatoriska förstärkningar och resurser möjliggör en ökad flexibilitet.

Utöver att rusta befintliga lokaler, vill vi utreda en mindre F-3 skola i Skälsätra och vi vill att Sofieberg ska finnas kvar och erbjuda grundskoleplatser.

Vi vill bygga ut och rusta Fornuddens skola på befintlig mark och göra en sammanhållen skolbyggnad med direktaccess till parken. Möjligheter att stänga av Fornuddsvägen ska ses över. Skolan ska ges fler skolplatser och även moderniseras.

När skolor rustas och nya skolor byggs, ska de möta framtidens krav på hållbara material och giftfria miljöer.

Vi vill göra en medveten satsning på grundskolornas utom- och inomhusmiljö och rustar för en modern pedagogisk lärmiljö. Alla dessa förslag är en del av vår investeringsplan.

Även skolans IT-miljö, vilken idag är bristfällig, rustas.

Det är del av en större satsning på digitalisering som vi föreslår i och med detta budgetförslag. Trots att mycket talar för att grundläggande kunskaper, för att möta utmaningen och utvecklingen som digitaliseringen innebär, blir nödvändiga för att klara sig på framtidens arbetsmarknad är de borgerliga partiernas förslag till budget i princip fritt från förslag på detta område. Vi föreslår en kraftig investering i att Tyresös skolor ska kunna jobba digitalt. Det handlar både om att rusta den infrastruktur som finns i skolor idag som att succesivt förse alla elever med hårdvara för att kunna använda sig av modern teknologi. En 1 till 1-lösning i de högre stadierna ska påbörjas. Genom satsningen möjliggörs också insatser för pedagogisk användning av ny teknik och insatser för att öka kunskaper i programmering.

Under gemensam verksamhet föreslår majoriteten en ospecificerad satsning på digitalisering. Vi mer än dubblerar den och riktar den mot skolan.

Kompensatoriska åtgärder ger likvärdig utbildning

När den svenska skolans sjunkande resultat förklaras i olika utvärderingar anges tilltagande segregation som en avgörande faktor. Skolorna tenderar att bli allt mindre likvärdiga. Detta har senast visats i Skolverkets analys av den svenska skolan.

Skolinspektionens senaste granskning av Tyresös skolor pekar på behovet av ökad likvärdighet för att lyfta resultaten. Om man vill åstadkomma mer likvärdiga förutsättningar – och därigenom generellt bättre resultat – finns ett antal relativt enkla, och billiga, insatser att göra.

En faktor som används för att öka likvärdigheten är det sociodemografiska tillägget. Det är för lågt idag för att kompensera för de skiftande förutsättningar som idag finns i Tyresö. Vi vill göra om detta till ett socioekonomiskt tillägg som ger de kompensatoriska effekter som avsetts. Vi är beredda att se över beräkningsgrunderna för att pengarna ska nå de elever som de verkligen är avsedda till. Därtill bör resurserna i systemet förstärkas, vilket vi avsätter medel för som ett första steg i en långvarig satsning för jämlika förutsättningar i skolan.

Kommunen ska garantera möjlighet till läxläsningshjälp vid varje skola som väljer att ha läxor för att kompensera för skiftande hemförhållanden.

Goda läsvanor bör grundläggas i tidig ålder, bl.a. för att utveckla god läsförståelse, vilket är grundläggande för bra skolresultat. Skolbibliotekens roll har förtydligats och stärks i skollagen och därför bör barn- och utbildningsnämnden i samarbete med kultur- och fritidsnämnden ges i uppdrag att se över skolbibliotekens verksamhet och utarbeta en plan för att säkerställa hög kvalitet med lämpliga kvalitetsindikatorer. Även här kommer socialdemokraternas förslag om inrättande av en central talpedagogresurs väl till pass. Kommunens RUC-center ska förstärkas.

Skolan i Tyresö ska vara kostnadsfri. Trots det händer det att elever förväntas att med egna medel betala, eller förväntas ta med egen utrustning för att delta i skolaktiviteter. Vi vill öka möjligheten för alla barn att delta i aktiviteter på skoltid och tillför resurser till skolorna för ändamålet och utökar därigenom möjligheten för alla Tyresös barn att få tillgång till kultur- och idrottsverksamheter.

De generella insatser som vi föreslår ovan förstärker skolans möjlighet att öka andelen elever som klarar skolans kunskapsmål och därmed uppnår behörighet till gymnasieskolan.

Förstärkt elevhälsa och arbete mot mobbning

Tyresös skolor ska vara trygga skolor, Vi vet att tidiga insatser är viktiga och bland annat kan fler specialpedagoger göra att färre barn riskerar att halka efter. Vi socialdemokrater vill därför stärka upp den centrala elevhälsoorganisationen med fler specialpedagoger och/eller andra funktioner, som jobbar med samtliga Tyresös grundskolor. Detta för att se till att fler barn får det stöd de har rätt till men även för att stärka möjligheter att arbeta preventivt ute på skolorna.

Vi behöver även förbättra vår organisation kring nyanlända med modersmåls lärare och kuratorer för att möjliggöra ett så bra mottagande som möjligt. Olika introduktionsformer för nyanlända i Tyresös skolor bör utredas. Målet ska vara att nyanlända får förutsättningar att tillgodogöra sig kunskap och ingå i gemenskaper. Direktintegration och mottagningsklass bör prövas.

Vi vill att kommunen ska inrätta en barnombudsman som driver och bevakar frågan om barns rättigheter i kommunen. I samarbete med berörda nämnder bör uppdraget ses över för att tydliggöra hur funktionen skulle kunna fungera. Den centrala organisationen Barnombudsmannen, vittnar om en tydlig effekt hos de över 65 kommuner som idag arbetar mer aktivt med barns rättigheter och frågar ur ett barnperspektiv.

Tyresö kommun ska ha nolltolerans mot mobbning i samtliga förskolor och skolor och incitamenten för skolor att jobba aktivt mot mobbning och diskriminering ska förstärkas. Var tionde lärare uppgav 2015, att inget målmedvetet arbete för att

förhindra kränkande behandling bedrivs på deras skola. 2017 visar medarbetarundersökningen att arbetet, totalt sett, för att förhindra kränkningar har försämrats mot tidigare jämförelse. Forskning och beprövad erfarenhet ska vara grundstenen i Tyresös kommun skolor i val av antimobbingprogram.

Kommunen ska ha en välkomnande attityd även mot andra organisationer som jobbar framgångsrikt med kamratstödande verksamhet.

Kvalitetsuppföljning för ökad trygghet och förbättrad arbetsmiljö

Vi anser att uppföljningen av våra skolors verksamhet behöver förbättras och tror att den förändrade organisationen, vilken genomfördes 2016, är en väg dit. Ytterligare kvalitetsindikatorer bör tas fram. Därigenom kan vi säkerställa att det som vi vet gör skillnad i undervisningen och det som spelar roll för ökad inläring verkligen blir en del av undervisningen.

Vi är positiva till att kvalitetsenheten har startats och ser fram emot att följa ett arbete där kvalitetskontrollerna ökar med syfte att säkerställa kvalitén. Att detta behövs, det visar inte minst Skolinspektionens senaste granskning av kommunen.

Fritidshemmen tydliggörs och stärks

Fritidshemmen omfattas av läroplanen och ska vara en betydelsefull faktor för att ge barnen en pedagogiskt utvecklande verksamhet efter skoldagen. Fritidshemmens uppdrag stärktes med eget avsnitt i skollagen under 2016. Det finns starka indikationer på att verksamheten inte klarar att leva upp till detta idag och Tyresö är i stort behov av att stärka fritidshemmen!

Skolinspektionen skriver i sitt beslut våren 2014 att brister från 2007 gällande måluppfyllelse i Tyresös fritidshem kvarstår. Många fritidshem har svårigheter att leva upp till läroplanens mål, det saknas pedagogiskt utbildad personal och adekvata lokaler. Föräldrar beskriver för Skolinspektionen 2014 ibland fritidshemmen som en "förvaringsplats". Trots det gjordes inga politiska insatser under 2015 och 2016 och vi anser att politiken agerar alldeles för passivt. Många barn tillbringar lika många timmar på fritidshemmen, som i grundskolan och kvaliteten har under alltför många år varit bristfällig. Politiken måste ta ansvar även för fritidshemmen och peka ut en riktning för verksamheten med tydliga mål och en övergripande vision om hur vi vill att våra barns fritidshemsvistelse ska vara.

Ett intensifierat arbete med kvalitetshöjande åtgärder inom fritidshemmet ska nu ta form under hösten 2017. Det är bra att arbetet kommer igång och det är av stor vikt att vi snarast hör samman den kritik vi fått av skolinspektionen. Vi måste arbeta för en ökad trygghet, personaltäthet och lämpliga lokaler. Även fritidspedagogers och barnskötares arbetssituation i Tyresö måste ses över.

Vi socialdemokrater vill även göra ett kultur- och idrottslyft riktat mot fritidshemmen där aktiva föreningar i Tyresö besöker fritidshemmen och visar- och erbjuder sin verksamhet. Det ger barn möjlighet att prova nya aktiviteter samt föreningar en möjlighet att bredda sin målgrupp.

För ett par år sedan höjde Tyresös moderater och borgerliga majoritet avgiften för fritidsklubbar från 50 kronor till 500 kronor per termin och barn. Denna verksamhet som vänder sig till barn i årskurserna 4 – 6 är viktig, och för att alla barn ska kunna delta, föreslår vi en sänkning av avgiften. Dessutom vill vi utreda hur förändringen för

fritidsklubbar, från anslag till ”pengfinansiering” har slagit mot verksamheten. Detta då vi fått starka indikationer på att verksamheten hotas med rådande resursfördelning.

Stabilare resursfördelning

Under flera år har snabba elevförändringar inneburit att vissa skolor drabbats av oproportionerliga effekter. Intäktssidan, elevpengen, minskas 100 % från dag ett medan kostnaderna tar betydligt längre tid att minska. Det innebär att ett underskott skapas som kvarvarande elever får arva och betala av på. . I vissa fall kan problemen bli så stora att det tvingas fram avskrivningar för att effekterna blir alltför uppenbart absurda. Eleverna har då fått betala med sämre lärartäthet och lägre kunskapsresultat som följd.

Ett nytt hyressystem infördes under 2016 och vi behöver utvärdera detta och se över förbättringsområden. Vi har under lång tid begärt en analys av förändringar i hyressystemet och vilka effekter det fått på skolornas verksamhet.

Ingen elev ska drabbas av sämre undervisning beroende på höjda hyror. Problemet har varit känt länge och kvarstår med den nya hyressättningsmodellen som baseras på 25 barn/klass/skola, oavsett om skolan når upp till det ”hustaket” eller inte.

Möjligheter att bygga in tröghetsmekanismer i fördelningssystemet bör ses över, som exempelvis kan innebära en stegvis avtagande (eller stigande) elevpeng under en övergångstid. För att möjliggöra anpassningar är det också fel, att enheterna fullt ut ska bära kostnader för tilläggsinvesteringar i lokaler eller IT- stöd. Det riskerar att innebära att nödvändiga åtgärder uteblir.

Profilklasser – en tillgång för Tyresö

Från tid till annan ifrågasätts profilklasserna i Tyresö. Ett argument som återkommer från den politiska majoriteten och andra är, att utbildningen varken får kosta mer än snittet eller ha fler timmar än vad som är lagreglerat. Med andra ord – det får gärna kallas profilering – men i praktiken får det inte vara profilering. Vi har nyligen sett hur Kumla skola som ett resultat av detta synsätt nu fått lägga ned sin verksamhet för fotboll- och hockeyprofilen till följd av nedskärningar och fokusering på kärnverksamheten.

Vi tror att profilering berikar. Därför vill vi vara tydliga med att nuvarande profileringar ska värnas och att det finns ett politiskt ansvar för detta. Dessutom tycker vi som vi tidigare redovisat, att en språkprofil bör övervägas på Nyboda skola. Ett exempel på att språkundervisning uppskattas kan illustreras av Engelska skolans stora rekryteringsmöjligheter. En skolas inre organisation är rektors uppdrag och arbete, men politiker kan ha tydliga ambitioner och mål för vilka profilklasser som Tyresö ska erbjuda och möjliggöra detta med en ekonomi som tillåter annat än enbart kärnverksamheten på våra skolor.

Rörelse i skolan – en del av insatserna för ökade resultat

En studie som har gjorts vid Malmö högskola visar ett samband mellan ökad fysisk rörelse och resultat i skolans övriga ämnen. Inte minst gäller det pojkarnas resultat. Något som är extra viktigt, eftersom pojkar under flera år tenderat att halka efter när

det gäller skolresultat. Vi delar den analysen och anser att Tyresös skolor bör jobba aktivt med att öka utrymmet för fysisk aktivitet och antalet idrottstimmar. Regeringen har nyligen beslutat att utöka antal idrottstimmar per vecka, vilket vi ser positivt på. Vi anser att Tyresö ska ha högre ambitioner än så och den dagliga fysiska aktiviteten för våra barn ska öka. Hur det arbetet ska se ut och på vilket sätt det ska genomföras överlåter vi till professionen att återkomma med förslag kring.

Socialdemokraternas förslag:

- Kvalitetssatsningar i skolan för att bidra till minskade klasser och ökad lärartäthet. Barn- och utbildningsnämnden ges i uppdrag att ta fram ett förslag för riktlinjer gällande klassernas storlek och ett mål för antal elever per lärare. Förstärkning med 10 000 000 kronor. (Avser även förskolan)
- Barn- och utbildningsnämnden får i uppdrag att ta fram en kompetensutvecklingsplan med konkreta åtgärder för fler högskoleutbildade pedagoger i förskolan och skolan samt inrätta karriärtjänster för förstelärare inom skolan. Kostnad: 2 000 000 kronor. (Avser även förskolan)
- Digitalisering och förbättrade lärmiljöer. Skolans inne- och utomhusmiljöer rustas för att öka tryggheten och stärka den pedagogiska lärmiljön. Infrastrukturen för IT stärks och förutsättningarna att jobba med digitalisering ska öka. Ett första steg mot en till en-lösning ska genomföras under 2018. Kostnad: 4500 000 kronor (Avser även förskolan)
- Kriterierna för tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd och sociodemografiska tillägget utreds och förstärks med 3 000 000 kronor.
- Det centrala elevhälsoteamet förstärks med 1 800 000 (Avser även förskolan)
- Fritidshemmens ekonomi förstärks med 2 000 000
- Sänkning av avgift till fritidsklubsverksamhet, 200 000 kronor.
- Kommunen tillsätter en barnombudsman 700 000 kronor

Socialdemokraternas förslag till särskilda uppdrag:

- Barn- och utbildningsförvaltningen tillsammans med kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att arbeta om resursfördelningssystemet som bygger in bättre möjligheter till omställning samt resursfördelningar efter behov.
- Utvärdera och omarbeta hyressättningsystemet
- Skolbibliotekens kvalitet säkerställs genom att en handlingsplan utarbetas med tydliga kvalitetsmått för verksamhetens inriktning
- Barn- och utbildningsnämnden ges i uppdrag att utvärdera och öppet redovisa konsekvenserna av En skola för var och en.
- Barn- och utbildningsnämnden ges i uppdrag att ta fram ett förslag till att kommunövergripande läs- och matematikuppföljning för att införas i grundskolans tidiga årskurser.
- Alla skolor ska för de yngre barnen, som en del av en samlad skoldag erbjuda förstärkt läsläsningshjälp. För de äldre barnen ska motsvarande stöd finnas i skolans verksamhet.
- Fritidshemmens status ska stärkas och kvalitetsmått för verksamheten tas fram för att främja stärkt organisation samt kvalitetshöjande effekter
- Kommunfullmäktige uttalar ambitionen att bevara och utveckla profilklasser vid

Tyresös grundskolor.

- Barn- och utbildningsnämnden ges i uppdrag att redovisa vilka möjligheter det finns för att åstadkomma daglig fysisk aktivitet i grundskolan.
- Planera för en F-3 skola i Skålsätra
- Rusta och bygga ut Fornuddens skola på befintlig mark
- Centrala funktioner för rekrytering och IT samordning måste ses över.
- Kultur och fritidssatsning på fritidshemmen initieras
- Barn- och utbildningsnämnden ska redovisa hur möjligheten till daglig fysisk aktivitet ska kunna införas för Tyresös barn
- Utvärdera hur samverkan med landstinget kan förbättras och stärkas utifrån ett barnperspektiv
- Kompetensutveckling inom NPF och andra funktionshinder som kräver anpassningar i eller utanför klassrumsmiljön
- Genomför en kostnadsfri grundskola för alla elever.

Verksamhetsområde 3; Individ- och familjeomsorg

Ett samhälle som håller ihop

Tyresö ska vara en välfärdskommun som bygger på sammanhållning och tillit. Ledorden för Socialdemokraterna är demokrati, jämlikhet och jämställdhet. Vi socialdemokrater är övertygade om att ett jämlikt samhälle ger bäst förutsättningar för alla människor att växa och förverkliga sina livsdrömmar.

Minska barnfattigdomen

Klyftorna är alltför stora i Sverige och i Tyresö. Av granskningar som gjorts av OECD så framgår det att sedan början av 1990-talet så har inkomstklyftorna i Sverige vuxit snabbare och mer än i något annat land i västvärlden. Detta märks inte minst vad gäller barnfattigdomen. Med en politik som leder till höjda avgifter och taxor så ökas nästan alltid barnfattigdomen. Ojämligheten visar ett av sina fula ansikten när barn tvingas välja bort aktiviteter för att föräldrarna inte har råd att låta dem vara med. Ungdomars egna (ferie)arbeten, när de uppnått sådan ålder att arbete är möjligt, är förstås en viktig sak för att förbättra en utsatt situation. Det ger också viktiga erfarenheter av arbete och är första steget för att etablera sig på arbetsmarknaden. Tyvärr är det föga förvånande, att de som har sämst ekonomiska förutsättningar också är de som har sämst möjligheter när det gäller att skaffa sommarjobb. Därför är dessa ungdomar i större behov av kommunala sommarjobb än många andra ungdomar. Det saknas knappast nödvändiga arbetsuppgifter i kommunen – bara en politisk vilja att ge fler ungdomar sommarjobb.

Den av den nuvarande regeringen förda politiken har avvärjt ytterligare försämringar inom detta viktiga område och istället har på senaste tiden positiva effekter kunnat iaktas vad gäller att motverka barnfattigdom.

Förbättrad arbetsmiljö

Individ- och familjeomsorgens politikområde har under 2017 stabiliserats efter en turbulent arbetssituation under 2015 och 2016. Det har rekryterats många socialsekreterare men det finns alltför luckor i bemanningen. Nivån avseende sjukfrånvaron är fortfarande så pass hög inom flera avdelningar att den inte är långsiktigt godtagbar. Detta leder till hög arbetsbelastning för den kvarvarande arbetsstyrkan.

Under tidigare år tvingades den styrande alliansen i Tyresö vid flera tillfällen tillkännage att lagens krav inte uppfylldes. Risken för att barn och ungdomar skulle fara illa var under den här tiden mycket stor. Den normalisering av arbetsförhållandena som har skett befinner sig dock fortfarande i ett skört skede.

Under den gångna vintern har dessutom antalet inkomna ärenden återigen ökat på ett oroande kraftigt sätt. Vi anser att ett tillskott av erfarna, seniora medarbetare är nödvändigt för att på kort sikt tillskansas sig rimlig balans vad gäller arbetsbördor inom enheten. På lite längre sikt minskar denna risken för att anställda slutar, vilket annars riskerar öka påtagligt vid alltför långvarigt pressade förhållanden i arbetsmiljön.

Inte någon ska behöva fara illa

Vi behöver också ta ett gemensamt ansvar när något har gått snett. Nästan all brottslighet börjar i ungdomsåren. För en del människor blir detta inledningen till långvarig och allvarlig kriminalitet. Ofta med förödande effekt för den enskilde själv. Fler av dessa ungdomar kan och måste fångas upp, inte minst för att bryta rekryteringen till den organiserade brottsligheten.

Den egna familjens möjligheter och ansvar att bryta destruktiva beteenden är naturligtvis av mycket stor betydelse. Men höga krav måste också ställas på olika samhällsfunktioner. Ojämlighet, otrygghet och missbruk är en födkrok för arbetslöshet, sjukdom och kriminalitet. Det är därför lika nödvändigt med minskad segregation, förebyggande arbete och missbrukarvård som det är att bekämpa våld i nära relationer, göra sociala investeringar och att utveckla arbetet med frivilligorganisationer. Flera undersökningar visar att om man med en insats så bara lyckas hindra en enda individ från att marginaliseras så är så gott som alltid insatsen att betrakta som samhällsekonomiskt lönsam. För att inte tala om fördelarna för just den här enskilde individen som kan leva ett anständigt liv.

Avseende jourhemsplaceringar så är sådana frekventa och medför betydande kostnader för kommunen. Lagkraven har på senare år skärpts på både mottagningsenheten och familjehemsenheten, vilket ytterligare har ökat behovet av personal.

Under ett antal år har budgeten för socialnämndens politikområde varit rejält underfinansierad. Det allmänna besparingskravet har varierat årligen runt 0,5 - 3 %. Den förstärkning som de borgerliga partierna nu föreslår svarar bara mot det underskott som finns i år. Det finns inget i förslaget som påtagligt förbättrar förutsättningarna för individ- och familjeomsorgen.

År efter år har individ- och familjeomsorgen tvingats fokusera på besparingar istället för utveckling av verksamheten.

Ett tydligt exempel är mobila teamet. De arbetar med elever i grundskolan, men skulle kunna arbeta även med yngre barn. Ofta är det redan i förskolan känt vilka barn som sannolikt kommer att behöva större insatser i skolan. Mobila teamet har under åren uppnått fantastiska resultat. De barnen som får erforderlig hjälp därifrån hamnar oftast inte hos socialtjänsten för insatser. Man vet att arbete med att tillse att barnen ges så bra förutsättningar som möjligt att klara skolan är oerhört viktigt för hur våra yngres liv kommer att vara längre fram. Att klara skolan är den viktigaste faktorn för socialt eller ekonomiskt utsatta familjer, vilket visas vid utvärdering av människors möjligheter till egen framtida stabil försörjning.

Flera rapporter visar hur den psykiska hälsan hos barn och ungdomar kontinuerligt försämras år efter år i Stockholmsregionen och Tyresö kommun är inget undantag. Antalet barn och unga som söker till Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) fortsätter att vara högt. Orsaken till den ökande ohälsan hos barn och unga varierar, men en framträdande faktor är ofta familjesituationen. I dagens läge, med den arbetssituation som råder på socialkontoret, saknas förutsättningar att på ett tillräckligt framåtsyftande sätt ta itu med alla barnärenden. Detta är naturligtvis en situation som är allt annat än bra. Vissa ärenden, exempelvis att hjälpa barn till missbrukare, hanteras i allt mindre omfattning.

Förebyggande verksamhet är oerhört viktig, men tyvärr det som prioriterats ned när besparingskraven kommer. Forskning visar att detta är ett ytterst kortsiktigt tänkande. Det finns oerhört mycket att vinna på förebyggande arbete, både vad gäller minskat enskilt mänskligt lidande och minskade långsiktiga ekonomiska kostnader. Viktiga funktioner som försvunnit på senare år är verksamheten som söker upp unga, Stegets verksamhet, en del av mobila teamet, psykolog, verksamhetsutvecklare och elektronikåtervinningen (arbetsmarknadsåtgärd) i sin dåvarande form.

Det är också angeläget att prioritera budget- och skuldrådgivning eftersom detta är grundläggande för ekonomiskt utsatta familjer.

Tyresö kan spara genom att investera i god kommunal verksamhet

Vi vill att socialförvaltningen åter ska satsa på att utveckla förebyggande verksamhet. Varje tyresöbo ska veta att samhället fungerar. Det ger tillit till vår kommun och trygghet till våra medborgare. Det ökar sammanhållningen i kommunen. Det ger framförallt oss alla ett jämlikt Tyresö. Att förstärka de förebyggande insatserna är en grundpelare och en avgörande framtidsfråga för en modern kommun. Förebyggande insatser innebär flera besparingar, både när det gäller det mänskliga perspektivet och ekonomin. Det är en etablerad uppfattning, att förebyggande insatser har långsiktigt positiva ekonomiska effekter, men vi ser också att det finns möjlighet till direkta ekonomiska besparingar som följd av att pengarna används smartare. Vi behöver bli bättre på att samarbeta mer mellan olika förvaltningar i dessa frågor, exempelvis måste samarbetet mellan skola och socialtjänst utvecklas ytterligare. De insatser som vi föreslår, utöver majoritetens budget, är följande:

Ett långsiktigt och strategiskt förebyggande arbete för att barn ska få den hjälp de har rätt till, varför vi i vårt budgetalternativ möjliggör en sådan satsning.

Utöka mobila teamet att även gälla förskolan. Det mobila teamet är en fantastisk verksamhet som jobbar med både uppsökning, kunskapsspridning och stöd till den enskilde. Vi vet att tidiga insatser gör störst skillnad och vill därför att det mobila

teamet även ska kunna bedriva verksamhet riktat mot förskolan. För detta ändamål behöver socialförvaltningen anställa två nya socialsekreterare.

Familjebehandling utan krav på biståndsbeslut. Vi vet att det kan finnas en tröskel för att söka hjälp hos socialtjänsten, trots att det kan finnas ett behov. Därför vill vi bidra till att sänka denna tröskel och erbjuda familjebehandling utan krav på biståndsbeslut. För detta ändamål behöver socialförvaltningen anställa två nya familjeterapeuter.

Förstärkning av mottagningsenheten. Som följd av ändrad lagstiftning sedan 2013 där kraven på handläggningstiderna skärptes behöver mottagningsenheten förstärkas med en tjänst.

Förstärkning av familjehemsvården. På grund av ett ökat antal familjehemsplaceringar och ökat antal ensamkommande flyktingbarn har socialförvaltningen behov av ytterligare en barnhandläggare.

Boende för unga vuxna

Vi tvingas idag förflytta många personer till externa stödboenden i andra kommuner. Detta medför att de här personerna måste flytta till en annan kommun. Det innebär också stora ekonomiska kostnader för kommunen. Vi föreslår därför, att en uppbyggnad av ett eget stödboende initieras för att kunna behålla fler av dessa personer på hemmaplan i Tyresö. Detta skulle medföra stor personlig frihet för de personer som i sådana fall inte skulle tvingas att flytta mot sin vilja. Det skulle även innebära en betydande ekonomisk besparing. Vi har också därmed möjlighet att på ett naturligt och självklart sätt uppnå en värdefull kontinuitet i vårt kommunala välfärdsarbete. Detta genom att vi exempelvis lättare kan koppla in andra verksamheter som t.ex. Ung i Tyresö och skolorna i detta viktiga arbete. På så sätt hjälper vi varje person på ett bättre sätt.

Insatser för att snabbutreda familjer

Idag tvingas socialförvaltningen ofta köpa dyra externa utredningstjänster externt på grund av tidigare års hårda besparingskrav och neddragningar. Detta innebär, att utredningarna tar längre tid, blir oerhört mycket dyrare och också påför de berörda personerna en onödig belastning. Det gör också kommunens verksamhet långsiktigt sårbar eftersom vi avlövar förvaltningen på kompetens som får anses basal, nämligen grundläggande utredningskapacitet. Vi vill istället att vi ska utöka samarbetet med våra grannkommuner Nacka och Värmdö. För detta ändamål behöver socialförvaltningen anställa två nya socialsekreterare.

Förstärkning av familjerätten

På grund av ett ökat antal ärenden gällande umgängesstöd och frivilliga samarbetssamtal har socialförvaltningen behov av att anställa ytterligare en person på heltid. Det är primärt att arbetssättet Ung i Tyresö över tid tilldelas nödvändiga resurser för sitt särdeles viktiga arbete. På sikt kommer denna verksamhet att innebära att vi får ett mera jämlikt Tyresö.

Socialdemokraternas förslag:

Våra förslag innebär totalt att verksamheten förstärks med 7 800 000 kronor. Detta innebär nio nya tjänster inom socialförvaltningens område Individ- och familjeomsorg. De direkta besparingar, som beräknas uppstå till följd av dessa investeringar uppgår initialt till minst 2 500 000 kronor.

- Individ- och familjeomsorgen förebyggande arbete, 2 500 000 kronor
- Utöka mobila teamet till förskolan, 1 000 000 kronor
- Familjebehandling utan krav på biståndsbeslut, 1 000 000 kronor
- Uppbyggnad stödboende, 1 000 000 kronor
- Snabbutreda familjer, 1 000 000 kronor
- Familjerätt, 300 000 kronor
- Mottagningsenheten, 500 000 kronor
- Familjehemsvård, 500 000 kronor

Socialdemokraternas förslag till särskilda uppdrag:

- Socialförvaltningen ges i uppdrag att genomlys vilka förebyggande och prioriterade insatser för barn och unga som behöver göras
- Framtagning av rutiner som syftar till att inga barn ska vräkas

Verksamhetsområde 4; Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Det demokratiska arbetet

Tyresö ska vara ett samhälle som är tillgängligt och där alla behövs och kan delta. De offentliga rummen ska vara öppna för alla. Tillgänglighetsperspektivet ska tas hänsyn till i allt byggande. Kultur- och fritidsaktiviteter och rätten till naturliv ska göras åtkomligt för alla. Vi vill att kommunförvaltningen ska utreda och åtgärda förekommande hinder för personer med funktionsnedsättningar i samtliga kommunens lokaler och dess närmiljö. Vi vill att kommunen ska jobba än mer aktivt för att fler personer med funktionsnedsättning ska kunna erbjudas anställning hos kommunen. Detta ska vara en prioriterad arbetsuppgift inom kommunen.

Vi vill också att kommunen ska arbeta för att sprida ytterligare kunskande inom hela kommunförvaltningen vad avser förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att kunna fullt ut vara delaktiga i alla delar av det politiska, sociala, ekonomiska och kulturella livet. Funktionshinderfrågorna är främst rättighets- och demokratifrågor.

God kommunal verksamhet avseende personlig assistans

Alliansen i Tyresö beslutade under 2016 att den kommunalt drivna verksamheten med personlig assistans ska upphöra. Den stängdes ned i början av detta år. Många av de berörda personerna med funktionsnedsättning, deras anhöriga och de

personliga assistenterna har på olika sätt gett tillkänna att de är mycket oroliga på grund av denna förändring. De har aktivt valt en trygg assistans i kommunal regi framför annan assistans. Vi socialdemokrater anser fortfarande att denna oro inte ska negligeras utan tas på största allvar. Det aktuella beslutet rör människor som är i särdeles stort behov av kontinuitet och trygghet vad gäller den personliga assistansen. Socialdemokraterna kommer att fortsätta att arbeta för att kommunalt driven verksamhet med personlig assistans återinförs som en möjlighet att välja för den som vill det.

En tjänst bör inrättas på heltid för att arbeta med olika tillgänglighetsfrågor inom kommunen. Arbetet med administration och utredningar knutna till kommunens råd för funktionshinderfrågor behöver stärkas, samt med informationsinsatser. Idag ges inte den tjänsten tillräckligt mycket tid.

Tillgänglighetsmiljon

Medel anslås i kommunens budget för åtgärder inom de olika nämndområdena som förbättrar tillgängligheten i Tyresö. Därmed öppnas det offentliga rummet ytterligare för den som har någon form av funktionsnedsättning. På så sätt kan även de av oss som har funktionshinder njuta av allt det som Tyresö har att erbjuda. Skilda satsningar kan göras, och förslagen kan också komma från organisationer eller privatpersoner. Här har de olika föreningarna för personer med funktionsnedsättning också en viktig uppgift med att komma med förslag på åtgärder.

Socialdemokraternas förslag:

- En heltidstjänst med tillgänglighets- och funktionshinderfrågor. Vi avsätter 350 000 kr för detta.
- Tillgänglighetsmiljon inrättas, sökbar för verksamheterna. Kostnad: 1 000 000 kronor

Socialdemokraternas förslag till särskilda uppdrag:

- Utredda och åtgärda de hinder för personer med funktionsnedsättningar i samtliga av kommunens lokaler och dess närmiljö
- Aktivt arbeta för att personer med funktionsnedsättning erbjuds anställning i kommunen
- För att bättre möta det behov som finns så bör en omställning ske till att korttidsverksamhet sker i egen regi. Vidare vill vi se en satsning på en eftermiddags- och kvällsverksamhet i kommunal regi som tillgodoser behoven hos brukarna.

Verksamhetsområde 5; Äldreomsorg

Ordning och reda i äldreomsorgen

Kvaliteten i äldreomsorgen ska vara hög. Tyresö ska vara ett modernt och framtidsinriktat samhälle som tillgodoser behoven av vård, omsorg och personal. En hög grundläggande kvalitet leder till att de äldre inte är beroende av att köpa tilläggstjänster. Man ska kunna åldras med värdighet i Tyresö, nära naturen och ha tillgång till det Tyresö erbjuder.

Det är en rättvisefråga för våra äldre som varit med och byggt upp Tyresö till vad det är idag att de erbjuds en god omsorg. Kvalitet får också till följd att anhöriga – mycket ofta kvinnor – inte som nu tvingas att minska sin förvärvsarbets tid för att hjälpa sina föräldrar.

Vi är glada och stolta över att kommunfullmäktige under förra året beslutade att avskaffa avgifterna för biståndsbedömt trygghetslarm. Genom en blocköverskridande överenskommelse har därmed den folkvilja som kom till uttryck i folkomröstningen 2012 om avgifter i äldreomsorgen fått gehör.

Vi är dock oroad över kvaliteten i Tyresös äldreomsorg. Den moderatledda alliansen har valt en linje som på ett alltmer iögonfallande sätt föranleder avsevärda risker för att kvaliteten blir allt sämre. Vad gäller exempelvis väntetider till särskilt boende så är de långa och alltför få överhuvudtaget inte någon plats i Tyresö.

Alliansens budgetförslag innebär en fortsättning på deras sedan tidigare inslagna väg att ideologiskt betingade privatiseringar av väl fungerande kommunal äldre- och handikappomsorg fortsätter. Än mer av förvaltningens tid kommer att läggas på att förbereda olika utförsäljningar och privatiseringar samt att administrera verksamheter med olika privata utförare. Ännu mindre tid kommer att användas till att investera i och utveckla den kommunala verksamheten. Därmed kommer kommunen att få ännu svårare att hinna med att värna och utveckla kvalitet.

Rätt omsorg i rätt tid

För att öka tryggheten för äldre och deras anhöriga föreslår vi, att kommunen inrättar ett telefonnummer som bemannas dygnet runt. Dit kan den äldre ringa för att få akut hemtjänst insatt i avvaktan på att en biståndshandläggare kan göra ett hembesök. Detta gäller främst helger då det inte går att få kontakt med biståndsenheten. Den ökade kostnaden bedöms som låg, och består i princip av informationsinsatser.

Vi vill att det genom en riktad undersökning till Tyresös finsktalande äldre kartläggs vilka framtida behov och önskemål om äldreomsorg som dessa har. Vi vill också att det investeras i kompetens- och kvalitetsutveckling på ett sätt som gör att finsktalande äldre kan erbjudas sådan rehabilitering och äldreomsorg som de vill ha och har behov av.

Kvalitetsförstärkning i äldreomsorgen

Vi blir allt fler äldre i Sverige och i Tyresö. Därför kommer omsorgen att behöva ökade resurser. Vägvalet är om vi ska vara beredda att finansiera det eller om vi ska försöka konstruera insatserna (exempelvis genom avgiftshöjningar) på ett sådant sätt att färre har råd att efterfråga omsorg. I grunden är detta en rättvisefråga. En fråga om vi ska sträva efter ett jämlikt Tyresö eller om vi ska gå mot ökade klyftor i samhället.

Genom vårt besparingsprogram frigör vi resurser som vi använder för att förstärka kvaliteten i äldreomsorgen. Vi avvisar tvångsmässiga privatiseringar. På så sätt frigör vi resurser som kan användas på ett bättre sätt. Vi ser också problemen med att många äldre idag i sin omsorg möter uppemot 30 olika personer på en månad. Vi vill att förvaltningen får i uppdrag att utarbeta en strategi för att de äldre ska få en bättre kontinuitet genom att antalet olika personer som "levererar" hemtjänsten till varje enskild person kraftigt reduceras. Det är inte rimligt att Tyresös äldre ska behöva möta 30 olika personer på en månad i sitt hem. Det blir i praktiken omöjligt för den äldre att lära känna personalen. Gång på gång tvingas den som har hemtjänst att förklara och berätta vad som ska göras och hur. I slutändan blir det här missförhållandet naturligtvis en kvalitetsfråga. Vi socialdemokrater anser att detta är en av ödesfrågorna vad gäller att få en hög kvalitet på hemtjänsten i framtiden och för att mottagaren av hemtjänst ska känna trygghet. Gemensamma krafttag måste tas för att vända denna utveckling. Det finns goda exempel i landet som är värda att undersökas och applicera i Tyresö.

Det är en viktig arbetsgivarfråga att kontinuerligt ge akt på att samtlig personal har en ändamålsenlig utbildning inom sitt gebit. Varje medarbetare ska genomgå lämpliga utbildningar och kurser för att fortlöpande ha ett uppdaterat kunnande inom sitt ämnesområde.

En viktig fråga som kommunen behöver arbeta mera med är avseende medicindelegering inom hälso- och sjukvård. Den fungerar dåligt sedan Landstinget tog över ansvaret, och har i praktiken blivit 10 gånger dyrare. Oavsett vilken plånbok pengarna tas ur är det ett resursslöseri med skattebetalarnas pengar.

Träffpunkter i Tyresö

Träffpunkter för äldre är ett mycket bra sätt att delta i olika aktiviteter, ta en kopp kaffe, och överlag befinna sig i ett socialt sammanhang. Träffpunkter kan erbjuda bland annat social gemenskap, fysiska aktiviteter, hjälp och råd för att motverka näringsbrist och stöd vid myndighetskontakter. Kommuner som har träffpunkter kan också vidimera att behovet av hemtjänstinsatser fördröjs.

Forskningen visar att psykisk ohälsa har ökat kraftigt bland äldre på senare tid. Exempelvis finns studier som visar att den psykiska ohälsan har ökat med 68 procent bland personer över 77 år och att det bland personer över 80 år är över 30 procent som är deprimerade. En viktig del för att motverka nedstämdhet, och i förlängningen att en sådan utvecklas till depression, är att träffa vänner och att vistas i olika sociala sammanhang. Det är bra att försöka vara aktiv.

Det finns fina exempel i andra kommuner där träffpunkterna också blir en mötesplats

över generationsgränser. Fritidsgård för äldre fungerar på samma sätt som fritidsgård för unga.

Vår målsättning är att ha en träffpunkt för äldre i varje kommunedel, men att under budgetåret inledningsvis starta upp en träffpunkt.

Anhörigas situation

Vi vill också att de anhörigas situation i kommunen ska uppmärksammas och underlättas på ett bättre sätt. Det har tidigare vid motionsbehandling i fullmäktige avseende denna fråga angetts från majoritetens sida att detta arbete redan pågår men att det är utspritt på olika funktioner. Normalt sett brukar socialdemokraterna på budgetnivå inte hantera denna typ av frågor som rör arbetstagares placering i förvaltningen. För detta viktiga ämnesområde anser vi att ett undantag bör göras från denna praxis.

För ändamålet behöver det inrättas en samlad heltidstjänst som anhörigkonsulent att placeras inom lämpligt verksamhetsområde inom socialförvaltningen. Medel får då föras i erforderlig utsträckning från de olika verksamhetsområdena inom kommunen där anhörigfrågorna idag hanteras och "samlas" under det verksamhetsområde där socialförvaltningen anser det lämpligt att anhörigkonsulenten placeras. Eftersom medel för en sådan anställning redan existerar men idag spridits ut i kommunen så behöver anslag inte avsättas för denna åtgärd.

Extratjänster i offentliga sektorn

Tyresö kommun behöver bli bättre på att ta del av exempelvis de möjligheter som regeringens extratjänster erbjuder. En extratjänst innebär att du arbetar hos en arbetsgivare inom offentlig verksamhet. Du blir en extra resurs för arbetsgivaren samtidigt som du får ett jobb med bra villkor och en chans att komma in i arbetslivet. Detta ger en konkret möjlighet att få tillgång till fler händer i bland annat äldreomsorgen.

Behovet av platser i äldreomsorgen måste tillgodoses

Det finns sedan avsevärd tid tillbaka stora behov av investeringar inom socialnämndens politikområde. Vi socialdemokrater vill prioritera nödvändiga kommunala investeringar. Det är tvärtemot vad den styrande moderatalliansen vill göra. Under lång tid har de prioriterat bort nödvändiga kommunala investeringar. Fallet Björkbacken nedan illustrerar att detta bortprioriterande även innefattar sedvanlig renovering och upprustning av befintliga lokaler.

I stället för en långsiktig planering med väl avvägda kommunala investeringar har alliansen förlitat sig på att privata kommersiella intressen ska sörja för en allt större del av det offentliga åtagandet i Tyresö. I stället för en politik präglad av framförhållning och insiktsfullhet så har valts passivitet. Alliansen har också valt att helt bortse från den viktiga demokratifrågan om medborgarnas rätt till inflytande. Detta leder till att skattebetalarna får allt mindre att säga till om vad gäller viktiga verksamheter. I längden är ett sådant agerande ohållbart.

Ett omfattande renoveringsbehov av delar av äldreboendet i Björkbacken föreligger. Det måste snarast påbörjas åtgärder för att åtgärda detta. Situationen är akut efter det att Arbetsmiljöverket har dömt ut vissa delar av anläggningen. Den moderatledda alliansen fortsätter dock att avvakta vi ser vilka direkta följder denna passivitet får. Här finns de enda äldreomsorgsplatser som kommunen bestämmer och förfogar över. Resten är privatiserat.

Det finns idag inga kända planer på investeringar i nya äldreomsorgsplatser i kommunal regi ens på lång sikt. Under många år har kommunen drabbats av att tvingas betala årliga miljonbelopp inom socialnämndens politikområde i form av externt köpta boendeplatser. Under flera år har viten i olika omfattning ålagts kommunen för underlåtenhet att bygga bostäder för funktionshindrade.

År 2018 beräknas saknaden av särskilda boenden för äldre uppgå till 85 stycken platser, d v s var fjärde äldre Tyresöbo som behöver särskilt boende måste lämna kommunen. I längden en både omänsklig och oekonomisk politik.

Att det inte finns några platsgarantier framgår av den nyligen av socialnämnden antagna lokalförsörjningsplanen (jfr sammanträde i socialnämnden 170329 § 1023 Underlag s.4n). Ändå fortsätter den moderatledda alliansen att på ett ogenerat sätt i samma lokalförsörjningsplan medräkna dessa platser som om de vore garanterade att tillfalla Tyresös äldre. Alla inser förstås att en plats inte samtidigt kan vara både garanterad och inte garanterad. Detta är ett oseriöst sätt att hantera en för framtiden viktig fråga.

Vi socialdemokrater vill bryta passiviteten vad gäller att prioritera nödvändiga kommunala investeringar. Istället vill vi på medellång och lång sikt tillse att det tillkommer platser i kommunala äldreboenden och sk mellanboenden i Tyresö kommun. På det viset garanteras Tyresös äldre att kunna bo kvar på hemmaplan i Tyresö om de vill det. Att investeringen sker i kommunal regi innebär att det kan säkerställas att dessa platser garanteras för Tyresös äldre. Vi vill så snart som möjligt påbörja planering och uppförande av sådana boenden. De äldre i Tyresö förtjänar bättre än att mer och mer vara hänvisade till väntetider för olika tillfälliga "bortaplanslösningar".

Socialdemokraternas förslag:

- Socialnämndens budget förstärks för kvalitetshöjande insatser inom äldreomsorgen. Kostnad 3 300 000 kronor.
- För träffpunkt för äldre avsätts 1 700 000 kronor.

Socialdemokraternas förslag till särskilda uppdrag:

- Socialförvaltningen ges i uppdrag att utarbeta en strategi för att minska antalet olika personer som den äldre behöver möta i samband med omsorgsinsatser
- Ett telefonnummer inrättas dit äldre personer kan ringa för att få akut hemtjänst i avvaktan på biståndsbedömning
- Platser i särskilt boende tillförs, som motsvarar behovet
- Finskspråkig avdelning inrättas på Björkbacken.

- Socialförvaltningen ges i uppdrag att utreda huruvida resurser som avsatts från nationell nivå för "extra händer" i äldreomsorgen i verkligheten komma att innebära ökad personaltäthet i omsorgen om de äldre i Tyresö.

Verksamhetsområde 6; Gymnasieskola

Socialdemokraternas vision om framtidens gymnasium i Campus Tyresö

Gymnasiet står inför stora utmaningar och förändringar. Vi vill genom en förnyelse skapa ett lyft för Tyresö gymnasium. Vi vill se ett utbildningskluster där vi skapar en sammanhållen lärmiljö med en naturlig samverkan mellan gymnasiet och C3L, där det också finns nära kontakter med högskola och med arbetsmarknaden och näringslivet. Vi är övertygade om att det gynnar gymnasiets elever och arbetsmarknaden i Tyresö.

Vår vision och vårt förslag ger mycket mer för investerade pengar och är ett förslag där vi även tar ansvar för kommunens ekonomi. Vi vill kunna erbjuda våra ungdomar ett attraktivt gymnasium i en kreativ lärmiljö!

Tyresö gymnasium möter framtiden

Att Tyresö gymnasium behöver en nystart är uppenbart. Majoritetens oförmåga att agera har under en rad år varit en bidragande orsak till den negativa spiral som gymnasiet har haft.

Det fria gymnasievalet ger eleverna ett stort utbud av skolor och program att välja mellan. Vid slutantagningen 2016 fanns det 3 127 lediga platser på nationella program vid gymnasieskolorna i Stockholms län.

År 2016 fick totalt 24 172 behöriga sökande en plats vid en gymnasieskola i Stockholm län. Samtidigt uppgick antalet utbildningsplatser till 25 400, alltså ett överskott på 1 228 platser.

18 773 elever (78%) av de som har gjort ett förstahandsval till ett nationellt program, har gjort det till ett högskoleförberedande program och 5 409 elever (22%) till ett yrkesprogram.

I Stockholms län väljer 50 procent av eleverna en annan skola än hemkommunens. Av våra elever här i Tyresö söker sig närmare 85 % till gymnasieskolor utanför Tyresö. Det har medfört att Tyresö gymnasium i februari 2017 hade totalt 518 elever jämfört med ca 1 300 för tio år sedan. Av dessa 518 var drygt 298 folkbokförda i Tyresö.

Andelen Tyresöelever på vårt gymnasium har minskat sedan 2010 då 42 % gick på vårt eget gymnasium. 2017 är motsvarande siffra nere i ca 16 %. Vi har idag ett gymnasium, som under resans gång inte klarat den konkurrens som vuxit fram i omvärlden. Det finns mycket i vårt gymnasium som är positivt, men helheten har inte räckt till. Tyresö gymnasium har varit en skola som under många år tappat i attraktivitet på grund av allt sämre rykte, ingen utveckling av lokalerna och att våra elever inte sökt sig till det egna gymnasiet.

Under de senaste sex åren har det diskuterats olika idéer och förslag på ett nytt gymnasium, dels vad gäller profil och innehåll men även allianspartiernas tanke att dela gymnasiet och flytta de högskoleförberedande programmen till ny plats i Tyresö centrum.

Tyresö gymnasium behöver en nystart

Socialdemokraterna i Tyresö har sedan 2010 föreslagit att det nuvarande gymnasiet ska förnyas och utvecklas. Vi har gemensamt med övriga partier i opposition presenterat en egen vision för ett Campus Tyresö. Vi har tagit fram ett seriöst förslag där vi tar ansvar för elever, personal, miljön och skattebetalarnas pengar.

Gymnasiet ska vara en daglig arbetsplats för unga vuxna. Vi vill ta hand om dagens gymnasiebyggnad med dess starka arkitektoniska värden och utveckla den till en öppen skola, ett attraktivt gymnasium

Vi vill skapa ett campusområde, som med gymnasium, vuxenutbildning och högskoleutbildningar bildar ett centrum för kunskap och hållbar utveckling och där det också finns lokaler och utrymme för andra aktörer från högskolan, näringslivet, arbetsmarknaden och olika intresseorganisationer. Parallellt med en öppen attityd och samverkan både nationellt och internationellt med andra skolor, högskolor och universitet så ser vi som självklart en samverkan med lokala företag och andra aktörer som en väg till både praktik, sommarjobb och framtida jobb för eleverna.

Tyresö gymnasium är tydlig i sin ambition att erbjuda en profilskola för hållbar utveckling. Ny spännande arkitektur visar på möjligheterna att återanvända dagens skolbyggnad. Här skapas flexibla och öppna lokaler med fria möjligheter att utforma lärmiljöer för olika program och utbildningar.

I anslutning till campusområdet vill vi att det även byggs ungdoms- och studentbostäder. Genom att bygga utmed Wättingestråket, i riktning mot Tyresö centrum, knyts campusområdet närmare centrum.

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden beslutade i maj 2015 om ett långsiktigt programutbud på Tyresö gymnasium, där ekonomiprogrammet inte hade något intag 2015 men skulle återupptas 2016.

I maj 2016 beslutade gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens borgerliga majoritet att inte återuppta ekonomiprogrammet och att därutöver inte heller starta de övriga högskoleförberedande programmen - samhällsvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet. De högskoleförberedande programmen ska fasas ut när befintliga årskurser avslutat sin utbildning.

Vi socialdemokrater yrkade gemensamt med Miljöpartiet och Vänsterpartiet att de högskoleförberedande programmen skulle återupptas till hösten 2017 och att tiden däremellan skulle användas för en genomgripande upprustning och utveckling av vårt gymnasium, såväl av byggnaden som av innehållet. Året skulle även skapa en möjlighet för en genomtänkt utvecklings- och fortbildningsinsats för personalen, utifrån behov och önskemål.

Utveckla dagens skola och skolbyggnad

Vi såg en stor möjlighet att, i den paus som skulle uppstå under 2016/17, kunna förnya och lyfta gymnasiet. En viktig komponent i processen var möjligheterna att utveckla dagens skolbyggnad, genom att skapa flexibla och öppna lokaler och att tillföra nya och efterfrågade komponenter och delar som tillsammans skulle komma att skapa en ny och spännande miljö, med nya möjligheter att utforma lärmiljöer och sociala ytor, träffpunkter, ny reception, ny restaurang och cafeteria, nya flexibla studierum och övriga ytor.

De nya ytorna och delarna skulle även kunna utnyttjas av andra verksamheter, på ledig tid när skolan inte behöver utnyttja dem.

Allt skulle inte kunna genomföras under läsåret, men det var nödvändigt att tydliggöra en seriös och uthållig satsning på vårt gymnasium. Vi är övertygade om att det finns goda möjligheter att skapa ett nytt och positivt rykte för vårt gymnasium och att detta gymnasium skulle kunna innefatta både högskoleförberedande program och yrkesprogram.

Kompassen pekar mot Campus

Tyresö gymnasium är sedan höstterminen 2016 ett yrkesgymnasium, efter att nämndens majoritetspartier i Alliansen beslutat att definitivt lägga ner de högskoleförberedande programmen.

Det betyder att det blir en del tomma lokaler i gymnasiets fastighet i Wättinge, trots att vuxenutbildningen för några år sedan flyttade sin verksamhet från Masten i centrum till gymnasiet. Nu har Utvecklingsförvaltningen tagit fram ett förslag till hur man ska kunna utveckla både verksamheten och fastigheten.

Tanken är att i gymnasiets nuvarande lokaler placera det mesta av den verksamhet som idag finns inom Tyresö Gymnasium, C3L med Komvux, SFI och yrkeshögskola, studie- och yrkesvägledning, Ung i Tyresö, Second Chance School mm. Hela idén

har döpts till Kompassen, som ska ge en bild av en samlad verksamhet som ska hjälpa elever att ta ut riktningen i sina studier.

Alliansens förslag är påfallande likt det förslag som vi socialdemokrater lyft fram sedan 2010. Vi ser positivt på idén och förväntar oss att den ska ge resultat i form av ett levande centrum för utbildning och kunskap och som ger alla eleverna en kompass till sin utveckling.

Vi vill se en offensiv satsning på ett attraktivt gymnasium där nuvarande program skall locka nya elever. På sikt skall vi kunna expandera med fler program och utbildningar.

Medel behövs för att förstärka och utveckla Second Chance School, med bl a fler lärare.

Vi vill göra en satsning på att skapa en attraktiv arbetsmiljö som gör att vi kan behålla engagerade lärare och locka till oss ny personal. Det kan behövas satsning på exempelvis fortbildning, löneutveckling, samarbeten och annat som gör det attraktivt att jobba på Tyresö gymnasium.

Medel bör skjutas till för att möjliggöra anställning av professionella mentorer/elevcoacher. Dessa kan hantera merparten av föräldrakontakterna och även hjälpa elever med studieteknik, planering och stöttande samtal. Därigenom kan lärarna avlastas så att de kan fokusera på undervisning och fortbildning.

Samverkan inom gymnasierregionen

Vi har sedan snart tio år ett regionalt samarbetsavtal om nationella gymnasieprogram mellan alla kommuner i Stockholms län, Håbo kommun och Landstinget i Stockholms län.

Det är således fritt fram att söka gymnasieskola i alla länets kommuner och Stockholms läns landsting och det fria sökandet har på ett radikalt sätt förändrat bilden av gymnasieutbildning i regionen. Många elever söker sig till skolor utanför den egna kommunen, vilket i sin tur påverkar kommunens egen gymnasieverksamhet, både positivt och negativt.

Den förändrade bilden och det fria sökandet väcker en rad frågor om exempelvis kvalitet i undervisningen, kompetensförsörjning, studievägledningen och den förändrade sökbilden samt framför allt om tänkbara framtida regionala lösningar. Samtidigt måste vi också värna värdet av ett varierat gymnasieutbud nära eleverna. Koncentrationen mot innerstaden innebär långa resor och valfriheten begränsas när tillgången till ett nära gymnasieutbud minskar.

Utifrån det framtidsperspektivet ser vi ett behov av fortsatt analys av och diskussion om samverkan inom gymnasierregionen och om våra prioriteringar kring framtida satsningar.

Sommargymnasium

I dag krävs en gymnasieutbildning för att få ett jobb och för att klara sig i ett allt mer komplext och kunskapsintensivt samhälle. Men avhoppet från gymnasieskolan är ett allvarligt problem i Sverige. Nästan en av fyra elever fullföljer inte sin gymnasieutbildning inom tre eller fyra år.

Vi menar att det måste finnas utökade möjligheter för de elever som behöver extra stöd på vägen att också få det. En sådan möjlighet är att komplettera sina studier via extra studier under sommaren, via tillgång till ett sommargymnasium.

Vi föreslår att gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden får uppdraget att undersöka möjligheterna till extra stöd via ett sommargymnasium.

Socialdemokraternas förslag till särskilda uppdrag:

- Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att med högsta prioritet analysera och formulera ett förslag om Tyresö Gymnasiums framtida strategiska inriktning och förnyelse.
- Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för att kunna erbjuda de elever som behöver det, tillgång till sommargymnasium.

Verksamhetsområde 7; Vuxenutbildning

Med ett sammanhållet utbildningskluster på Campus Tyresö visar vi tydligt våra visioner om att stärka vuxenutbildningen och utveckla samarbetet med näringslivet. Genom samverkan och betoning av det egna ansvaret men även att möjliggöra olika utbildningsvägar, arbetskontrakt samt traineejobb ska vi möjliggöra för alla ungdomar och vuxna att skaffa sig en gymnasiebehörighet eller byta yrkesval i livet.

Under 2015 inledde regeringen ett nytt kunskapslyft, bestående av olika utbildningssatsningar för vuxna som bland annat ska vidga möjligheterna att utbilda sig för att kunna få ett jobb, omskola sig till ett nytt yrke eller få behörighet till högre utbildning. Kunskapslyftet ska också bidra till att förkorta tiden för nyanländas etablering i samhället och på arbetsmarknaden.

Ett exempel inom kunskapslyftet är Studiestartsstödet, som trädde ikraft vid halvårsskiftet 2017 och som har formen av ett bidrag på cirka 9 200 kronor per studiemånad, under maximalt ett år vid heltidsstudier. För att stödet ska bli effektivt är det tänkt att kunna användas inom ramen för kommunernas uppdrag att verka för att vuxna deltar i utbildning.

Studiestartsstödet är ett exempel på regeringens satsning på personer med kort utbildning och stort utbildningsbehov. Syftet med stödet är att underlätta rekryteringen av personer i åldern 25-56 år med kort tidigare utbildning och som behöver inleda studier på grundläggande eller gymnasial nivå.

I skenet av regeringens satsning på vuxenutbildning anser vi det helt feltänkt av den borgerliga majoriteten i Tyresö att göra en besparing inom vuxenutbildningen. Det är inte rimligt att den föreslagna prioriteringen på 1,5 miljoner inom vuxenutbildningen, där syftet sägs vara att förstärka arbetet med integrationen, i sin helhet försvinner genom ett besparingskrav i samma storleksordning.

Traineejobb och utbildningskontrakt för unga arbetslösa

Antalet ungdomar som saknar gymnasiekompetens har ökat oroväckande under senare år. I genomsnitt lämnar ca 30 % av eleverna gymnasieskolan utan slutbetyg. Det finns ett tydligt samband mellan utbildningsresultat och möjligheter på arbetsmarknaden. I dag krävs en gymnasieutbildning för att få ett jobb och för att klara sig i ett allt mer komplext och kunskapsintensivt samhälle.

Vi ser också i Tyresö ett starkt behov av satsning på våra ungdomar. Vi menar, att det måste finnas utökade möjligheter för de elever som behöver extra stöd på vägen att också få det. En viktig aktör i sammanhanget är C3L, som har en hög kompetens inom vuxenutbildning. Vi vill se en tydlig satsning på området med målet att nå alla som lämnat gymnasiet utan gymnasiekompetens för att bryta utvecklingen.

För att bryta utvecklingen har Socialdemokraterna infört utbildningskontrakt för unga arbetslösa som saknar gymnasieutbildning. Traineejobb och utbildningskontrakt utgör viktiga delar av 90-dagarsgarantin. Syftet är att minska ungdomsarbetslösheten och underlätta generationsväxlingen inom välfärden.

Traineejobb är en anställning på 50 % i kombination med en yrkesutbildning på 50 %. Lönesubventionen uppgår till ca 85 % för traineejobb inom välfärdssektorn och ca 50 % för traineejobb på hela arbetsmarknaden för yrken där det råder brist.

För traineejobben inom välfärdssektorn ges även ett handledarstöd på maximalt 2 200 kronor per månad.

Utbildningskontrakt syftar till att arbetslösa ungdomar mellan 20-24 år ska påbörja eller återgå till studier med målsättningen att fullfölja en gymnasieutbildning. Syftet är att hjälpa unga till jobb och praktik, och att samtidigt betona det egna ansvaret för att göra sig anställningsbar genom gymnasiekompetens. Den som är ung och söker jobb erbjuds:

- Jobb med avtalsenlig lön på halvtid och studier på halvtid.
- Praktik hos privata eller offentliga arbetsgivare samt studier på halvtid eller deltid.
- Utbildning på heltid, vid komvux, yrkesvux eller folkhögskola.
- Ett särskilt studiestöd eller förhöjt studiebidrag.

Utbildningskontraktet riktas till unga arbetslösa under 25 år och är en individuell mix av utbildning, deltidsarbete och praktik. Ersättning villkoras med att den unge fullföljer kontraktet som innebär att man slutför en gymnasieutbildning.

Vi vill också satsa på utbildningsanställningar. Unga som varit arbetslösa längre än sex månader ska få anställning inom kommunens verksamheter med avtalsenlig lön. Detta är en förstärkning av den 90-dagarsgaranti som Socialdemokraterna föreslår och finansierar nationellt. Garantin innebär att alla unga arbetssökande garanteras att senast inom 90 dagar erbjudas ett riktigt jobb, en praktikplats, en utbildning som leder till jobb eller en kombination av dessa.

Studiestartsstöd

Regeringen har i mars i år överlämnat en proposition till riksdagen med förslag om att införa ett nytt rekryterande studiestöd. Syftet med studiestartsstödet är att öka

rekryteringen till studier bland personer med kort utbildning och stora utbildningsbehov. Genom detta stärks deras möjligheter på arbetsmarknaden. Det nya studiestartsstödet föreslås träda i kraft den 2 juli 2017.

Stödet föreslås vara ett bidrag på cirka 9 200 kronor per studiemånad och den som har barn kan även få tilläggsbidrag. Studiestartsstödet ska kunna ges i högst 50 veckor vid heltidsstudier, därefter kan den studerande övergå till arbetsmarknaden eller fortsätta sina studier med studiemedel.

För att stödet ska bli effektivt och nå dem med störst utbildningsbehov ska studiestartsstödet kunna användas inom ramen för kommunernas uppdrag att verka för att vuxna deltar i utbildning. Kommunerna föreslås fatta beslut om vem som har rätt till studiestartsstöd, det beslutet grundas bland annat på utbildningsbakgrund och utbildningsbehov.

Satsningen är en viktig del av kunskapslyftet, regeringens utbildningssatsning för vuxna som inleddes 2015. Kunskapslyftet är centralt för regeringens mål att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020.

Utveckla samverkan mellan C3L och Tyresö gymnasium

Tyresö har i jämförelse med andra kommuner en låg arbetslöshet även för utrikes födda. C3L har under flera år satsat på yrkesutbildning för denna grupp med goda resultat och har även blivit positivt uppmärksammas för sina satsningar.

Tyresö gymnasium har svårt att fylla platserna på sina utbildningar. Under flera år har C3L köpt platser för vuxna av Tyresö gymnasium, bland annat från elektriker- och lärlingsutbildningarna. Liknande upplägg i samverkan med övriga yrkesutbildningar kan ge plats för komplettering av yrkeskunskaper och/eller yrkessvenska.

Många av våra invandrare har med sig kunskaper från sitt tidigare yrkesliv, men språk och yrkeskultur försvårar inträde på arbetsmarknaden. Här finns en möjlighet för gymnasiet att sälja platser på de utbildningar som inte fylls av ungdomar. Vuxna är i stor utsträckning villiga att läsa kvällskurser för att få tillgång till den utbildningen som man behöver.

Regional yrkesinriktad vuxenutbildning

Hösten 2016 togs flera stora steg för att utveckla vuxnas utbildningsmöjligheter. I oktober 2016 beslutade regeringen om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning.

Förordningen, som trädde i kraft den 1 januari 2017, innehåller bestämmelser om statsbidrag för sådan yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå inom komvux och särskild utbildning för vuxna (särsvux) som planeras och bedrivs i samverkan mellan flera kommuner under medverkan av arbetslivet och som syftar till att leda till kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden (regionalt yrkesvux).

Genom regionalt yrkesvux skapas bättre förutsättningar för ett bredare utbud av yrkesutbildning, där hänsyn tas både till den enskildes behov och till behoven av kompetens på arbetsmarknaden.

Under hösten 2015 beslutade riksdagen också om en utökad rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux. Genom dessa beslut öppnas dörrar i utbildningssystemet och vuxnas möjligheter till livslångt lärande förstärks.

Socialdemokraternas förslag:

- Vuxenutbildningens budgetram förstärks med ytterligare 1 400 000 kronor

Socialdemokraternas förslag till särskilda uppdrag:

- C3L får i uppdrag att i samverkan med Tyresö gymnasium aktivt söka upp de ungdomar som lämnat gymnasiet utan slutbetyg för att med varje tidigare elev söka tänkbara alternativ för att kunna uppnå gymnasiekompetens.
- C3L får i uppdrag att undersöka möjligheten att utöka antalet platser för lärlingsutbildning inom fler yrkesområden.

Verksamhetsområde 8; Arbete och integration

Rätten till arbete och egen försörjning ska gälla lika för alla i vårt samhälle. Vi vill att Tyresö ska vara en kommun där alla har lika möjlighet att med vägledning, stöd och praktisk hjälp hitta den väg som leder till målet.

Vare sig man är ung eller äldre, arbetslös, ny i Sverige eller på annat sätt behöver stöd för att etablera sig på arbetsmarknaden så ska man hitta det extra stöd som behövs för att nå målet egen försörjning. Redskapen för det extra stödet finns hos Centrum för arbete och integration eller kommer via olika riktade satsningar från kommunen.

Jobb & självförsörjande

På nationell nivå har Socialdemokraterna satt målet att ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. Det är en viktig signal om hur grundläggande det är att öka antalet arbetade timmar för att säkra finansieringen av framtidens välfärd. Jobbet är för de allra flesta en positiv och viktig del av livet. Arbete ger en egen inkomst, gemenskap och utveckling.

Långvarig eller upprepade arbetslöshet däremot innebär ofta drastiska konsekvenser på ekonomi och hälsa för den enskilde. Följden blir både ökade kostnader för kommunen och krympande resurser till välfärden. Kampen mot arbetslösheten är en av våra viktigaste uppgifter.

En orsak till arbetslöshet är miss-match på arbetsmarknaden. Efterfrågan på utbildad arbetskraft ökar – men tillgången är till följd av bristande satsningar i utbildning svag. Därför behövs det fler insatser för utbildning. Företagare som vill anställa ska också kunna förvänta sig hjälp med rekrytering av arbetsförmedlingen.

Vi kan göra mer för att underlätta för företag som vill etablera sig i Tyresö. Dels genom bra kommunal service och korta handläggningstider. Men vi vill också inrätta en företagshub, där företagare och verksamheter möts, växer och utvecklas genom varandra.

Det borde vara en rättighet att kunna försörja sig själv genom ett eget arbete. Vi vill öka insatserna för de ungdomar som hamnat i arbetslöshet. Vi tänker inte låta någon vänja sig vid passivitet, därför ska det alltid finnas ett alternativ som heter utbildning eller praktik.

Andra grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden är äldre, personer med funktionsnedsättningar och personer med utländsk bakgrund. Här kan kommunen också ta ett större ansvar vid rekryteringar. Vi vill att kommunen ska arbeta aktivt för att rekrytera fler personer ur dessa grupper. Anonymiserade ansökningar kan prövas för att hindra diskriminering.

Kommunen kan också i den egna verksamheten minska behovet av försörjningsstöd genom att ge fler möjlighet att jobba heltid. Kommunen har beslutat att se över möjligheterna att öka antalet heltidstjänster – men ännu har inget hänt i praktiken.

Centrum för arbete och integration behöver en modern verksamhet inriktad på de ungdomar som finns inom Aktivitetsuppföljningen. Därför bör verksamheten ges i uppdrag att utreda möjligheten att inrätta en verksamhet med IT-inriktning. I uppdraget ska ingå att undersöka om det finns arbetsuppgifter en sådan verksamhet får utföra med tanke på att man inte får konkurrera med den öppna marknaden.

Integration och etablering av nyanlända

Efter det senaste årets händelseutveckling står det klart att vi nu har ett helt nytt utgångsläge beträffande behovet av en sammanhållen och genomtänkt hantering av integration av nyanlända till vår kommun. Under 2016 hade vår kommun i uppgift att ta emot sammanlagt 170 personer, både barnfamiljer och ensamkommande vuxna. Därutöver tar kommunen emot ensamkommande barn och unga. Vi kan också förvänta oss ett okänt antal nyanlända som kommer på eget initiativ och som kan behöva hjälp och vägledning för att etablera sig.

Tyvärr klarade Tyresö inte att nå upp till det målet, utan stannade på ett mottagande av 43 nyanlända.

I det perspektivet föreslog vi att kommunen ska utarbeta en ny integrationsplan för Tyresö. Den kunde ta sin utgångspunkt från den tidigare planen, men utformas som en konkret och koncentrerad handlingsplan för kommunens olika verksamheter i fråga om att hjälpa och vägleda nyanlända i deras etablering i Tyresö.

Vår motion i frågan avslogs för att sedan återkomma som ett eget förslag från den

moderatstyrda alliansen avseende en integrationsstrategi.

Arbete åt nyanlända

Dagens regler för nyanländas etablering har ett fokus på jobb från dag ett. Samma krav ska gälla för nyanlända som för övriga arbetssökande. För att nå upp till detta har regeringen under våren 2017 pekat på behovet av vissa förändringar. Bl a behöver regelverket för etableringsinsatser harmoniseras med den övriga arbetsmarknadspolitiken för att skapa förutsättningar för en ökad flexibilitet och kortare etableringstider.

Samma villkor och krav ska gälla för alla arbetssökande. Därför har regeringen i april 2017 lagt fram en proposition om ett nytt regelverk för nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet.

I den föreslås bland annat att den så kallade rättigheten till etableringsplan tas bort och ersätts med anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program i likhet med vad som gäller för övriga arbetssökande. Nyanlända kommer, liksom övriga arbetssökande, att få en individuell handlingsplan och anvisas till den insats som bedöms leda till arbete eller studier.

Avgörande för en lyckad integration är att många av de nyanlända snabbt kommer i arbete. Det är därför uppseendeväckande att de borgerliga partierna jämfört med verksamhetens kostnader för 2017 sparar kraftigt i de verksamheter som stöder integration och jobb. Vi tror tvärtom att insatserna för att underlätta jobb och egen försörjning snabbt betalas tillbaka. Tyresö kommun behöver aktivt bidra med den egna verksamheten. Därför ökar vi budgeten för att underlätta nyanländas inträde på arbetsmarknaden med 500 000 kronor.

Förslaget är ett resultat av den migrationsöverenskommelse som regeringen ingått med Alliansen.

Den nya lagen och övriga lagändringar kommer att träda i kraft den 1 januari 2018.

Sommarjobb åt ungdomar

Ett sommarjobb är ofta den första kontakten med arbetslivet och ett sätt att knyta kontakter och förbereda sig för fortsatt deltagande på arbetsmarknaden. För att öka antalet sommarjobb för unga i landets kommuner avsätter regeringen i sin vårproposition (2017) 105 miljoner kronor för ändamålet.

Satsningen riktar sig till ungdomar som avslutat årskurs nio och till de som avslutat årskurs ett och två på gymnasiet. Ungdomar som annars kan ha svårt att finna sommarjobb på egen hand – till exempel ungdomar med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, nyanlända invandrare eller ungdomar som av sociala skäl behöver sysselsättning – ska prioriteras.

Pengarna ska fördelas till kommunerna via Arbetsförmedlingen med kraven att detta inte påverkar tillkomsten av redan planerade sommarjobb.

Socialdemokraterna i Tyresö har under många år velat höja ambitionsnivån vad gäller att erbjuda sommarjobb till våra unga. Att ha ett sommarjobb är en viktig möjlighet att skaffa sig en första erfarenhet av arbete, och en del i att upprätthålla en arbetslinje. Vi vill att kommunen erbjuder våra ungdomar feriejobb under tre sommarveckor. Erbudandet riktas till alla ungdomar i Tyresö, som under anställningstiden är 16 eller 17 år. Kommunen ska inte ensam stå för alla erbjudna arbetstillfällen, utan detta ska ske utifrån Nynäshamnsmodellen i samarbete med andra företag, Tyresö Bostäder och Svenska kyrkan m fl.

Antalet platser i Tyresö har under tidigare år varit 150, fördelade på tre perioder om vardera tre veckor. Samtidigt har antalet sökande lika regelmässigt legat på ungefär det tredubbla, alltså ca 450. Under 2013 minskades kommunens erbjudande om sommarjobb till högst 100 platser, vilket innebar att en tredjedel av sommarjobben försvann.

2014 beslutade allianspartierna i gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden att helt avskaffa de kommunala sommarjobben och i dess ställe införa den modell som etablerats i Sollentuna. Den modellen innebär att ungdomarna på egen hand ska söka sommarjobb och att kommunen ersätter arbetsgivarna med halva lönebeloppet. Den modellen resulterade 2015 i att 110 ungdomar fick arbete, varav 32 var inom kommunens arbetsplatser och 78 hos privata arbetsgivare. Av arbetsplatserna fanns 69 i Tyresö, 34 i Stockholm och 7 i övriga landet.

I den enkät som ungdomarna besvarade tyckte ungdomarna att det var svårt att få tag i ett sommarjobb. Majoriteten av dem ville att kommunen återgår till modellen där Arbetscentrum anställer och rekviderar platser inom kommunen.

Exempel från andra kommuner

I topp bland länets kommuner ligger Nynäshamn och Södertälje (tidigare också Sundbyberg) där - till skillnad från Tyresö - alla elever som söker garanteras ett sommarjobb. I exempelvis Järfälla erbjuds i år hela 2000 sommarjobb.

I Nynäshamn innebär det att kommunen utifrån sin egen modell för sommarjobb garanterar att alla ungdomar mellan 16-18 år som söker sommarjobb även får ett sådant. 2017 får cirka 820 ungdomar i Nynäshamn ett treveckors sommarjobb, ett jobb som ger erfarenheter från arbetslivet och en extra inkomst under sommarlovet. Siffran 820 ska i detta sammanhang jämföras med ovan refererade siffror för Tyresö, där kommunen själv kunde erbjuda 32 jobb.

Tyresö skulle kunna tillgodose behovet av sommarjobb åt de ungdomar som söker. Det saknas knappast nödvändiga arbetsuppgifter i kommunen – bara en politisk vilja att satsa på sommarjobb åt våra ungdomar.

Utöver möjligheten att få sommarjobb tycker vi också att det är viktigt att ersättningen ligger på en rimlig avtalsenlig nivå, i likhet med flera jämförbara kommuner.

Socialdemokraternas förslag:

- Tyresö kommun garanterar att alla ungdomar mellan 16-17 år som söker sommarjobb 2018, får det. För detta utökas kostnaderna med 2 200 000

kronor.

- Kommunens arbete med integration prioriteras för att snabbt uppnå målet om jobb och egen försörjning för nyanlända. För detta utökas kostnaderna med 500 000 kronor.

Verksamhetsområde 9; Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar

Vi vill se en kommun med ett levande och växande kultur- och föreningsliv. Den kraft och engagemang som finns genom Tyresös rika föreningsliv behöver tas tillvara och förvaltas på ett sådant sätt att det kan fortsätta växa. Vi vill se ett Tyresö där det skapas fler möjligheter till möten, samtal och kulturupplevelser och där naturen tillgängliggörs så att fler kan ta del av den.

Det budgetförslag som de borgerliga partierna enats om innebär en kraftig neddragning av stödet till kultur- och föreningsliv. Utöver en 5%:ig besparing görs en extra neddragning om 2,5 miljoner kronor. Kommunens egen konsekvensanalys visar att detta förslag innebär exempelvis risk för ökade taxor, mer restriktiva bidrag, neddragen personalstyrka, minskat antal stora evenemang och minskade verksamhetsytor. Alla konsekvenser bidrar till att färre kommer att kunna delta i kultur- och föreningslivets verksamheter.

Vi är övertygade om att en av Tyresös stora tillgångar är det rika kultur- och föreningslivet och vi motsätter oss därför denna nedskärning.

Kultur för alla

Kultur- och fritidsverksamheten ska ha ett tydligt jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv.

Intresset för att delta i Tyresös Kulturskolas verksamhet är fortsatt högt. Verksamheten är ovärderlig och den bör tillgängliggöras för så många som möjligt. Avgifter och långa väntetider kan vara ett hinder för att delta, varför vi föreslår en generell sänkning av avgifterna, så att fler kan delta.

En växande kommun behöver ytor för konst, musik och kultur. Tillgången till icke kommersiella ytor i centrum är idag alltför liten. Vi behöver ta ett helhetsgrepp om lokalförsörjningen i kommunen och hur vi använder de lokaler vi har idag. Det gäller både ökad tillgång till lokaler för teater, konstutställningar och musikuppträdanden som hur vi ser efter de lokaler som finns idag.

Också bibliotekets behov bör beaktas för att bibehålla och öka besökstalen. Vi har länge argumenterat för att biblioteket i Tyresö centrum ska vara öppet när medborgarna har tid att använda sig av bibliotekets tjänster. Det är därför glädjande att det nu finns ett uppdrag som att utreda möjligheten till obemannade bibliotek. Bibliotekets uppdrag sträcker sig dock länge än till bara tillhandahållande och

utlåning av böcker. För att främja bibliotekets uppdrag att jobba med demokratifrågor, kunskapsförmedling och fri åsiktbildning är det också viktigt att man som medborgare kan delta i bibliotekets verksamheter då personal finns på plats. Vi avsätter därför medel för detta för exempelvis söndagsöppet.

Ett aktivt och levande föreningsliv

Många ideella organisationer bidrar på ett effektivt och förebyggande sätt mot segregering och utanförskap. Detta måste uppmuntras av kommunen, främst genom att stödja verksamheterna ekonomiskt. Idag ser vi också att många kulturföreningar i högre grad upplever att de saknar förutsättningar för att kunna utveckla sin verksamhet så som de vill.

Många föreningar grundar sig på föräldrar som hjälper till på sin fritid, och möjligheten för dessa föreningar att binda upp sig i projekt kan ha en direkt motverkande effekt. Vi ser det därför som viktigt hitta nya och enklare former för hur vi kan underlätta för ideellt engagerade som en komplettering till de bidrag som finns att söka idag.

Pensionärsorganisationerna och funktionshindersorganisationer bedriver intressanta verksamheter som också är förebyggande ur ett hälsoperspektiv och bidrar till en mer aktiv fritid för dess medlemmar. Vi vill därför stimulera den verksamheten genom att pensionärsorganisationerna och funktionshindersorganisationerna får en noll-taxa för lokalhyra på dagtid.

Fritidsgårdar

Att det finns fritidsgårdar i alla kommundelar är angeläget ur flera aspekter, främst för att det skapar trygghet. Till "gårn" är alla välkomna, och det är viktigt att det finns mötesplatser för alla de som inte deltar i kommunens övriga idrotts- och föreningsliv. Det innebär, att fritidsgårdsverksamheten ständigt behöver utveckla sin verksamhet för att nå nya målgrupper. Därför är det viktigt att de samarbetsprojekt med andra kommuner och nätverk som pågår får fortsätta och att nya kan tillkomma. Fritidsledarens roll är ovärderlig varför kompetenshöjande åtgärder ska främjas.

I Tyresö kommun finns profilfritids. Det är ett bra exempel på hur vi genom samarbete med föreningslivet kan bidra till att skapa en meningsfull fritid för barn och ungdomar i kommunen. Profilfritids är en öppen fritidsverksamhet som är att likna med kommunens egna fritidsklubbar enligt skollagen. Det innebär således att dessa två verksamheter bör finansieras på samma sätt. Pengarna som idag läggs på profilfritids anser vi bör läggas till budgeten för fritidsklubbar och fördelas via samma resursfördelningssystem. Oavsett aktör som sedan väljer att driva en fritidsklubb, fotbollsförening eller annan organisation, ska sedan tilldelas resurser på lika villkor. En bärande tanke med socialdemokratisk kultur- och fritidspolitik är att den ska göras tillgänglig för alla.

Brännpunkten har en unik möjlighet att nå unga som inte besöker de traditionella fritidsgårdarna. Brännpunktens öppettider behöver utökas och verksamheten bör kunna utökas till att omfatta mer förebyggande verksamhet.

Tillgängligt för alla

Ett hinder för många barn att utöva idrott är t ex kostnader för den utrustning som behövs. Under 2015 la vi därför förslag om och fick igenom att inrätta ett "Sportotek" i Tyresö dit idrottsklubbar och frivilliga kan lämna in begagnad utrustning för utlåning. Vi är glada för att fler barn och unga härmed kommer att kunna låna idrottsutrustning utan kostnad, och alltså kommer att kunna prova på aktiviteter de annars inte haft möjlighet till.

För många Tyresöbor spelar närheten till naturen en viktig roll. Vi ser det därför som viktigt att kommunen fortsätter att på olika sätt tillgängliggöra naturen genom strandpromenader, underhåll och förbättring av löparspår och vandringsleder.

Under 2017 har nämnden antagit en strategisk anläggningsförsörjningsplan. Vi hoppas att arbetet med att ta fram de kompletteringar till planen som då efterfrågades från övriga förvaltningar kan komma till stånd inom en snar framtid. Det gäller plan för reinvesteringar och underhåll av kommunens friluft- och idrottsanläggningar samt anläggningar inom kulturområdet och fritidsgårdsverksamheten.

Kommunen har en viktig roll att spela för ett mer jämställt föreningsliv. Hur vi planerar och bygger nya anläggningar, hur kriterierna vid bidragsgivning ser ut och vilka principer vid fördelning av träningstider som används är några exempel på sådant som vi kan använda oss för att öka jämställdheten inom nämndens ansvarsområden. Vi ser det därför som viktigt att nämnden antar en mer aktiv roll i jämställdhetsarbetet framöver.

Torpen

Under 2017 utreds det framtida nyttjandet av de torp och kulturfastigheter som ägs av kommunen. Det är särskilt viktigt med beaktande av att kommunen inte i tillräckligt hög omfattning tagit hand om de torp och kulturfastigheter som finns på ett tillfredsställande sätt.

Som exempel kan nämnas Rundmars gård där det i dagsläget saknas en plan för att hålla betesmarkerna öppna. Ett annat exempel är "Skansenstugan" som sedan den förvärvades av kommunen stått tom. Den bör givetvis komma Tyresöborna till del, exempelvis genom att skolklasser kan använda den för övernattnings. På sommaren kan den användas i lägerverksamhet, eller kunna hyras ut veckovis. Några veckor skulle också kunna ges som stipendier till familjer som annars inte kommer iväg på semester.

Socialdemokraternas förslag:

- Förstärkt stöd till kultur- och föreningsliv, 2 550 000 kronor
- Utökade öppettider på biblioteket i Tyresö centrum, 450 000 kronor.
- Nolltaxa för pensionärsorganisationer och funktionshindrersorganisationer för lokalhyra. 150 000 kronor.

- Sänkta avgifter för kulturskolan 700 000 kronor
- Brännpunkten, utökad verksamhet 150 000 kronor

Socialdemokraternas förslag till särskilda uppdrag:

- Ideella föreningar ges inflytande i det kommande kulturhusets innehåll.
- Bättre utnyttjande av de lokaler som finns och ökad tillgång till lokaler för kulturverksamhet.
- Åtgärder för bättre förutsättningar för kulturföreningarna.
- Profiltidsverksamheten ska ges samma förutsättningar som övrig öppen fritidsverksamhet i kommunen.
- Nya och enklare former för stöd till ideellt engagerade.
- Kartlägg behov, i syfte att öka jämställdheten mellan flickor och pojkar inom nämndens verksamhetsområden.
- Sätt upp skärmväggar i duschrummen på kommunala anläggningar.

Verksamhetsområde 10: Plan och exploatering

Utgångspunkten socialdemokratisk bostadspolitik är att alla ska ha rätt till en god bostad. Vi anser att tyresöborna själv ska ha friheten att välja sitt boende. Om de ska vara möjligt inte bara i teorin utan också i praktiken måste det finnas olika typer av boenden, villor, bostadsrätter och hyresrätter i alla prisklasser, som möjliggör för våra medborgare att kunna leva och bo i vår fantastiska kommun, oavsett vilka vägar som livet tar.

Tyresö kommunfullmäktige har nyligen antagit en ny översiktsplan för Tyresö 2035. Vi har slagit fast målet om att bygga 300 nya bostäder per år. Givet den bostadsbrist som råder anser vi att målet bör vara framtungt, dvs att antalet nya bostäder under de kommande åren behöver vara betydligt högre. Därför finner vi det anmärkningsvärt att de borgerliga partiernas budgetförslag innebär minskade resurser till planarbetet. Vi föreslår därför att budgeten för Plan och exploatering utökas med 600 000 kronor i syfte att kunna förstärka förmågan att snabbare få fram de detaljplaner som krävs för att öka och hålla bostadsbyggandet på en hög nivå.

Enligt lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska varje kommun anta riktlinjer för att planera för bostadsförsörjningen i kommunen. Syftet är att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Idag finns "Riktlinjer för bostadsförsörjning i Tyresö kommun", som tydligt beskriver de problem som finns inom området bostadsförsörjning. Utmaningen är att det saknas vilka planerade insatser som behövs för att nå de uppsatta målen. Detta saknas också i aktuell budget. Vi socialdemokrater har länge förespråkat kommunala mål för ett tillskott av hyresrätter i kommunen.

Inriktningen med blandade upplåtelseformer har vi socialdemokrater länge drivit, och det finns många fina exempel på lyckade resultat av detta i kommunen. I dagsläget behövs fler hyresrätter i alla kommundelar, det är utan tvekan den mest efterfrågade

boendeformen i vår kommun, och förmodligen i hela regionen, idag. En viktig åtgärd är således att kommunen tar fram ett mål för antal tillkommande hyresrätter.

Under de senaste decennierna har någonting hänt med mixen av bostäder i vår kommun. I Tyresö har antalet hyresrätter tydligt minskat, sedan 90-talet. I hela Stockholms Län där antalet bostäder ökat med 23 procent mellan 1990 och 2013 är det slående att antalet hyresrätter minskat kraftigt. I detta avseende skiljer sig Stockholm avsevärt mot de andra två storregionerna och den skillnaden är som sagt att andelen hyresrätter minskar radikalt i Stockholmsregionen. Det kan förklaras av olika variabler, men två tydliga orsaker är utförsäljningar av befintliga hyresrätter och en för låg takt av nybyggnation. Tyvärr är Tyresö inte något undantag mot denna utveckling. Därför måste fler hyresrätter byggas i Tyresö.

Tyresö behöver bostäder som är anpassade för såväl yngre som äldre och som vanliga människor har råd att efterfråga. Vi vill planera för olika upplåtelseformer såsom villor, bostadsrätter och hyresrätter, gärna också kollektivhus och kooperativa hyresrätter. Det handlar naturligtvis om moderna bostäder med högt ställda energikrav. För att kunna förnya kommundelar och underlätta stadsplaneringen kommer vi se till att planen för strategiska markförvärv utvecklas och förstärks. Målet är att nyproduktionen av bostäder i ett första skede ska möta befolkningstillväxten och därefter långsiktigt minska bostadsbristen.

Vi som har valt att bo i Tyresö har i många fall gjort det för närheten till naturen och storstaden. Så vill vi att det ska vara även i fortsättningen. Vi vill göra närheten och tillgängligheten större. Där allmänna naturområden inte är tillgängliga vill vi öppna upp dem.

Socialdemokraternas förslag:

- Förstärkt budget för plan och exploatering för att möjliggöra ett högt bostadsbyggande 600 000 kronor

Socialdemokraternas förslag till särskilda uppdrag:

- Mellan 2018-2022 vill vi bygga 1000 nya hyresrätter och fram till 2035 vill vi se till att påbörja hela 3000 nya hyresrätter.
- Jobba aktivt med att göra vattnet tillgängligt för fler. Strandpromenader och strandnära parker ska prioriteras i planarbetet, där det är ekonomiskt försvarbart.
- Förstärka entréerna till naturområden i allmänhet och Tyresta nationalpark i synnerhet.

Verksamhetsområde 11: Väghållning och park

Socialdemokraternas förslag till särskilda uppdrag:

- Den del som berör väghållning ska göras om till resultatenhet inom samhällsbyggnadsförvaltningen.
- Promenadstråken i kommunen ska få ett betydande tillskott av parksoffor, och öka belysningen i otrygga vägområden.
- Kommunen ska fullfölja arbetet med säkra skolvägar.

Verksamhetsområde 12: Miljö och trafik

Miljö- och klimatfrågorna är globala, men den nödvändiga omställningen till ett hållbart samhälle börjar ofta i det lokala. Tyresö kommun ska vara en föregångskommun på området och utgöra ett inspirerande exempel för andra kommuner i deras miljö- och klimatarbete, såväl nationellt som internationellt.

Omställningen till det hållbara samhället har bäring på exempelvis energisystem, transporter, produktion av varor och tjänster samt byggande och anpassning av bostäder. På dessa områden är kommunen en viktig aktör som bland annat kan ställa krav vid upphandlingar, verka för förbättrad kollektivtrafik, anpassa kommunens mål för användning av förnyelsebar energi och icke- fossila drivmedel samt verka för klimatanpassade ny- och ombyggnader av det kommunala bostadsbeståndet.

Tyresö kommuns övergripande klimat- och energimål finns beskrivna i Klimat- och energistrategi för Tyresö kommun 2010 – 2020. Socialdemokraterna menar att de mål som formuleras fram till 2020 i grunden är bra, men för att göra Tyresö till en föregångskommun behöver ambitionsnivån ligga högre.

En allmän ambitionshöjning av kommunens klimat- och energimål behöver ske och det gäller exempelvis kommunens mål för andel biodrivmedel som bör kunna höjas istället för att anpassas till en länsövergripande nivå – en nivå som kommunen idag nästan redan uppfyller. Likaså menar vi att målet för minskning av koldioxidutsläpp ska kunna vara mer ambitiöst än nationellt uppsatta mål för en föregångskommun på miljöområdet.

Socialdemokraternas förslag:

- Utöka naturskolan till att gälla fler årskurser. För ändamålet avsätts 250 000 kronor

Socialdemokraternas förslag till särskilda uppdrag:

- Se över och skärpa kommunens klimat- och energimål
- Utbildning/miljöcertifiering av kommunanställda som ett led i att nå miljömålen
- Verka för skärpta hållbarhetskrav i kommunala upphandlingar

- Inför en kollektivtrafikstrategi, med målet att verka för ett minskat bilberoende och minskade utsläpp genom förbättrad kollektivtrafik
- Se över möjligheten att införa så kallade BRT-lösningar i busstrafiken (Bus Rapid Transit)
- Förbättra möjligheterna till cykelpendling i Tyresö
- Se över Tyresö Bostäder AB:s möjligheter till ökad klimatanpassning av nuvarande och kommande bostadsbestånd
- Bli en Fairtrade City.
- Utveckling av grönområden och skydd av grönområden
- Förskolan och skolan ska vara giftfria miljöer
- Öka ambitionen för andelen ekologisk mat i våra kommunala verksamheter

Verksamhetsområde 13: Vatten & avlopp

Socialdemokraternas förslag till särskilda uppdrag:

- Att kommunen genom Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund genomför en inventering av de avlopp på enskilda fastigheter som inte inom en snar framtid kommer att kopplas till Tyresös kommunala VA-nät.
- Utredda en VA-taxa som syftar till att inte slösa med rent vatten. Debiteringsgraden är oförändrad, men rörliga delen ökar och den fasta delen minskar.

Verksamhetsområde 14: Renhållning

Socialdemokraternas förslag till särskilda uppdrag:

- Kräva insatser mot nedskräpning vid uppsamlingsställen. Den på många ställen dåliga belysningen behöver förbättras.
- Åtgärder ska vidtas för att minimera störningen från masshanteringsanläggningen i Hanviken.
- Förbättra möjligheten för skolor och förskolor att källsortera
- Fortsatt ökning av matavfallsinsamlingen, både enfamiljshus och flerfamiljshus.

Verksamhetsområde 15: Bygglovsverksamhet

Socialdemokraternas förslag till särskilda uppdrag:

- Verksamheten ska uppnå i princip full avgiftsfinansiering i den del som kan avgiftsfinansieras.

Verksamhetsområde 16: Näringsliv

Socialdemokraternas förslag till särskilda uppdrag:

- Etablera en lokal företagshub där företagare kan få stöd och utvecklas genom varandra, bland annat med stöd av kommunens företagslots.
- Samverkan mellan kommun, skolor, arbetsförmedling och företag ska öka
- Sociala företag ska uppmuntras och ges det stöd som behövs.

Verksamhetsområde 17: Gemensam verksamhet

Verksamhetsområdet gemensam verksamhet rymmer flera viktiga kommunala uppgifter. Här ingår exempelvis ansvaret för flera administrativa processer, personalpolitik, upphandlingsverksamhet, tillsynsverksamhet och trygghetsarbete. Det är viktiga uppgifter för kommunen under kommande år.

Vi har under flera verksamhetsområden pekat på behoven av en personalpolitik som förstärker personalens inflytande, hälsa och tar tillvara de anställdas kompetens. Viktiga insatser handlar om ett förbättrat löneläge, att utveckla ofrivillig deltid och förstärka insatserna mot sjukfrånvaro. Mycket av dessa insatser lyser med sin frånvaro i de borgerliga partiernas budgetförslag och vi föreslår därför aktiviteter för att initiera ett sådant arbete. Dessa insatser kan kosta initialt (kostnaden faller under andra verksamhetsområden och det är områden där vi ökar budgetramen kraftigt varför personalsatsningarna ryms inom dessa). På sikt innebär förslagen sänkta kostnader.

På samma sätt – det behövs ökade ambitioner för trygghetsarbetet i Tyresö. Vi delar de förslag som finns i kommunstyrelsens budgetförslag om att exempelvis vid behov pröva kameraövervakning på platser som upplevs som otrygga. Trygghetsarbetet är dock så mycket vidare än att bara göra insatser i den fysiska miljön. Det är därför negativt för den upplevda tryggheten när socialtjänsten och skolan ges otillräckliga resurser. Genom de nedskärningar som föreslås i den borgerliga budgeten riskerar såväl alltför många aktiviteter i föreningslivet som engagerar ungdomar och förebyggande insatser i socialtjänsten att utebli. Vi föreslår tvärtom ökade budgetramar för båda dessa verksamheter. På samma sätt föreslår vi en kraftig utökning av budgeten för skolan så att de kan möta varje elevs behov.

Det budgetförslag som de borgerliga partierna enats om präglas av en kraftigt utökad ram för gemensam verksamhet samtidigt som kärnverksamheten möts av sparkrav. Vi väljer tvärtom att prioritera kärnverksamheterna framför mer administrativ överbyggnad. Vi ser inte varför verksamheter som inte har direkta volymeffekter ska räknas upp med demografiska effekter. Vi har därtill ett antal riktade sparförslag avseende kommunens informationsarbete, lokalanvändningen och dubbla ledningsfunktioner i central förvaltning. Vi tror därtill att en mer samordnad upphandling för Södertörn och minskad byråkrati för att tvinga fram konkurrensutsättning bidrar till effektivitetsvinster. Dessa punkter redovisas mer nedan.

Under gemensam verksamhet föreslås därtill i den borgerliga budgeten 5 miljoner för ombyggnation av Fornudden skola under 2018. Denna kostnad ska sedan kvarstå i fem år. Alltså kostar projektet bara i tillfälliga lösningar 25 miljoner kronor. Vi vill som tidigare framgått renovera och bygga om nuvarande skola. Den borgerliga majoriteten har nu påbörjat arbetet med Fornuddens skola trots att detaljplanen inte ens vunnit laga kraft. Skulle vårt förslag gå igenom uppstår inte denna kostnad varför vi avslår denna kostnad i budget 2018.

I det borgerliga förslaget finns också en kostnad om 4,2 miljoner kronor avsedda för att leda ett effektiviseringsarbete, innovation och digitalisering. Vi har höga ambitioner för digitalisering men tycker att arbetet ska inriktas på skolan och fördubblar satsningen under det verksamhetsområdet. Vi delar inte uppfattningen att kostnaderna ska öka till följd av ett effektiviseringsarbete och avslår denna överbyggnad.

Socialdemokraternas förslag till särskilda uppdrag:

- För att möjliggöra var och ens möjlighet till utveckling i sitt arbete utarbetas tydliga lönesystem med individuell lönesättning och som motverkar ojämställdhet, diskriminering och godtycklighet.
- Heltidstjänster ska erbjudas till alla som önskar. Kommunen bör tillämpa tillsvidareanställningar och minimera vikariat. Vi ska inte ha några delade turer eller s.k. sms-anställningar.
- Kommunen ska erbjuda goda arbetsvillkor i en kreativ och positiv arbetsmiljö, som präglas av lyhördhet och öppenhet.
- Analysera orsakerna och utarbeta en åtgärdsplan mot sjukfrånvaro.

Verksamhetsområde 18: Kommunalförbund

Socialdemokraternas förslag till särskilda uppdrag:

- Undersöka möjligheterna för utökat samarbete gällande till exempel tillståndshandläggning och IT.

Verksamhetsområde 19: Politisk verksamhet

Vi socialdemokrater vill öka medborgardialogen och inflytandet. En varningsklocka ringer när Tyresöborna i mindre utstäckning än i andra kommuner anser att de har inflytande eller har lätt att komma i kontakt med politiker. Vi måste våga pröva olika metoder. Ett bra koncept som var uppskattat är de rosa byggbodarna som användes vid Översiktsplanen 2035. Konceptet kan utvecklas för att även i andra sammanhang öka dialogen och få in viktiga synpunkter från Tyresös medborgare.

Socialdemokraternas förslag till särskilda uppdrag:

- Ta fram en ambitiös plan för ökat valdeltagande. Exempelvis bör metoden med mobila vallokaler testas i områden med lågt valdeltagande.
- Öppna nämndsammanträden i enlighet med våra tidigare förslag.

Verksamhetsområde 20: Tyresö Bostäder AB

Tyresö bostäder är ett bra bostadsbolag med huvudsakligen nöjda hyresgäster. Vi socialdemokrater vill utveckla bostadsbolaget, så att flera hyresgäster känner boendeglädje och så att bolaget blir mer värdefullt för Tyresöborna. Det kan göras på flera sätt, men ett är att vi vill göra en översyn av Tyresö bostäders områden för att kunna förnya den offentliga miljön, exempelvis på Granängsringen.

Förutom att upprusta Tyresö bostäders områden är bolaget ett viktigt instrument för kommunens bostadspolitik. För oss socialdemokrater är det centralt att alla medborgare ska ha rätt till en god bostad. I Tyresö har antalet hyresrätter tydligt minskat, sedan 90-talet, samtidigt som antalet villor och bostadsrätter har ökat. Till exempel har antalet hyresrätter i Tyresö Bostäders regi ökat med fyra stycken lägenheter, under de senaste 10 åren. För oss socialdemokrater är varierande upplåtelseformer viktiga. Därför måste fler hyresrätter byggas i Tyresö bostäders regi.

Bostadsköerna ökar lavinartat och snart står 30 000 personer i bostadskö i vår kommun. Trots detta byggs alldeles för få nya hyresrätter och dessutom säljs de som redan existerar. Resultatet är att det inte sedan mitten av 80-talet funnits så få hyresrätter i Tyresö. Vi vill ändra på detta genom att istället öka antalet hyresrätter. För att få ner kostnaderna och hyrorna vill vi pröva kooperativa hyresrätter, samverkan mellan olika byggprojekt, minskade kommunala exploateringskostnader och krav på privata byggare att också bygga hyresrätter.

Bristen på hyresrätter skapar problem för många människor. Fler ungdomar tvingas bo kvar hemma allt längre. Detta drabbar också föräldrar som har vuxna boende hemma på grund av bostadsbristen. Vidare drabbas kvinnor, eftersom att det saknas hyresrätter som förfogas av kvinnojourerna och slutligen drabbas även de svenskar som gärna skulle vilja flytta till vår kommun, men som inte har en möjlighet.

Det är också ställt utom allt tvivel att bristen på bostäder i allmänhet och hyresrätter i synnerhet minskar tillväxten i vår region. Företag hindras från att investera och avstå från att anställa. I hela Sverige byggs idag mycket. Nivåerna börjar närma sig åren när miljonprogrammet byggdes. Tyvärr är Tyresö kommun inte ledande i detta arbete, men vi socialdemokrater vill ändra inriktning och bygga en socialt och miljömässigt hållbar kommun. För att det ska bli verklighet behövs fler hyresrätter, byggda med miljömässiga utgångspunkter. Dessutom vill vi att Tyresö bostäder ihop med Tyresö kommun i exempelvis Norra Tyresö Centrum ska bygga framtidens bostadsområde med den senaste miljötekniken. Vi vill att Tyresö bostäders bestånd, när husen renoveras, skall ligga i framkant när det gäller miljöpåverkan. Det kan exempelvis handla om att minska klimatpåverkan genom att minska värmeläckage och installera solceller på taken.

Förutom att det byggs för få hyresrätter, så har flera ombildningar skett under de senaste åren, där områden med hyresrätter ombildats till bostadsrätter. Detta ökar bristen på hyresrätter och vi socialdemokrater kommer inte att delta i vidare ombildningar. Bristen på hyresrätter ökar segregationen i kommunen och det drabbar i första hand kommunens ungdomar, som får bo kvar hemma allt längre.

Socialdemokraternas förslag till särskilda uppdrag:

- Som ägare i Tyresö Bostäder ge direktiv om att inga ombildningar kommer att genomföras.
- Ge Tyresö Bostäder i uppdrag att minska sin klimatpåverkan och stärka företagets miljöprofil.
- Ge Tyresö Bostäder i uppdrag att bygga framtidens bostadsområden med den senaste miljötekniken.
- I samverkan med Tyresö bostäder och andra bostadsföretag/föreningar rusta upp nedslitna miljöer i anslutning till bostadsområden.

Investeringsprogram och upplåning

Investeringsprogrammet som Alliansen föreslår omfattar för perioden 2018 till 2021 totalt 2 524 miljoner kronor. Takten är oroväckande hög, och kommer att innebära att upplåningen ökar kraftfullt. Därför måste varje ny investering övervägas noga för att minimera risken att räntekostnaderna i framtiden blir alltför tunga. I

socialdemokraternas budget finns en tydlig prioritering av kärnverksamheterna, viktigast är förskolor och äldreomsorg. Prioriteringarna innehåller också besparingar till förmån för mer kostnadseffektiva investeringar.

Särskilt oroväckande är att investeringsprogrammet är ofullständigt. Kostnaderna för byggande av ett nytt äldreboende finns inte med eftersom det föreslås genomföras med privat kapital. Kostnaderna för detta kommer dock inte utebli. Mycket talar för att kostnaderna tvärtom blir än högre.

Den största posten av investeringskostnaderna för det nya parkeringshuset vid simhallen saknas, då beslut inte är fattat. Alltså är det nya parkeringshuset finansierat till en tredjedel i dagsläget.

Inte helt logiskt återfinns däremot andra projekt i investeringsplanen som inte heller är beslutade. Det handlar troligtvis om ombyggnader av förskolor och skolor för 173 miljoner kronor, som beslutas i investeringsramen utan att några beslut kring dessa lokaler över huvud taget diskuterats.

Trots denna ökande investeringsvolym klarar den sittande majoriteten inte de investeringar som behövs för att värna kommunens mest centrala uppgifter. När Tyresö inte netto tillfört någon ny permanent förskoleavdelning under 2000-talet trots att antalet barn ökat kraftigt är det exempel på ett område som varit eftersatt. Nu finns förslag att bygga två nya förskolor, det är bra även om det är alldeles för sent. Men det räcker inte.

Vi Socialdemokrater vill se en annan prioritering. Tyresö behöver fokusera på utbyggnad av förskolor, äldreboenden och en skolplanering som svarar mot behoven. Det innebär också att man måste vara beredd att prioritera bort investeringar som förvisso kan vara önskvärda men inte nödvändiga.

Förskolor och skolor

Vi har tidigare varit tydliga med att nuvarande Fornuddens skola bör rustas upp. Det frigör ett investeringsutrymme på närmare 300 miljoner kronor jämfört med alliansens förslag att bygga en helt ny skola. Detta bör användas till att rusta upp, och i förekommande fall även bygga ut, flera av kommunens skolor och förskolor. Många av våra förskolor är i mycket dåligt skick, hål i väggar och avdelningar utan toaletter.

Det finns möjligheter att bygga förskolor där bygget kan påbörjas redan under 2018. Några sådana exempel är nya avdelningar och nya förskolor vid Dalstugan och Kumla förskola. Investeringar till nya förskolor behöver därmed tidigareläggas och utökas. Det ökade investeringsutrymmet bör vidare användas till att rusta Dalskolan, för fortsatt högstadiesamverksamhet, och gymnasiet i nuvarande lokaler med inriktning att skapa en campusmiljö. Mot slutet av planperioden bör en ny skola i Skälsätra byggas.

Äldreboenden

Sedan 2008 har inget nytt äldreboende byggts, trots att behoven är stora och väntas stadigt öka. När äldreboenden byggs så finns inga garantier för att platserna kommer att tillfalla Tyresöbor. Alliansens tilltro till att marknaden kommer att lösa alla behov, reducerar kommunens insats till att i bästa fall peka ut vilka tomter som är möjliga för framtida äldreboenden.

Vår uppfattning är att kommunen istället ska planera för, projektera och bygga äldreboenden, för att ha förfogande över platserna. Vem som sedan driver äldreboendet är en annan fråga. Då ingen privat aktör kan låna pengar till lägre ränta än en kommun kommer det också att leda till sänkta kostnader för kommunen. Vår politik leder till att behovet av köpta platser minskar, kommunens rådighet förbättras, och tryggheten för äldre ökar. Det leder också till att aktörer som inte levererat tillräckligt hög kvalitet, lättare kan bytas ut.

Vi vill att kommunen påbörjar projektering och byggnation av minst ett nytt äldreboende under planperioden. Vi har i diskussionen kring äldreomsorg och skola i Fornuddsparken pekat på flera andra lämpliga placeringar för äldreboenden.

Kultur och fritid

En ökad ambition för investeringar i välfärd kräver en tydlig prioritering. Vi yrkade förra året på att kommunstyrelsen skulle få i uppdrag att återkomma till kommunfullmäktige med en lägre kostnad för ishallen. Detta har inte gjorts. Istället presenteras nu ett nytt parkeringsgarage för över 100 miljoner kronor för att bland annat kunna tillfredsställa behovet av parkeringar intill den nya ishallen. Kostnaderna för tänkta ishall är därmed så höga att de inte längre går att försvara. Ishallens placering i Alliansens förslag medför dessutom att läktaren vid fotbollsplanen måste rivas. Den är en kortsiktig planering.

Vi föreslår att kommunstyrelsen utreder ett annat, mindre kostnadskrävande, alternativ. Ett möjligt sådant skulle kunna vara Petterboda, om verksamheten där kan omlokaliseras. Det pågår förhandlingar med Stockholm stad om att Tyresö ska köpa mark intill Hedvigslunds trafikplats, det så kallade "kalhygget". Detta skulle kunna ge möjlighet till lokalisering av nuvarande verksamheter vid Petterboda, som återvinningscentralen och bussgaraget. Det skulle frigöra intressant mark vid Petterboda, där en ny ishall tillsammans med ridhuset och rackethallen kan bli ett nytt sportcenter. Det skulle också sannolikt möjliggöra attraktiva bostäder.

Tyresö är en idrotts- och naturkommun. Därför bör volymen för friluftsliv- och idrottsinvesteringar säkerställas. Det är positivt såväl ur framkomlighet, klimat och folkhälsosynpunkt att anslagen till cykelbanorna ökade förra året. Däremot har vi inte sett konkret hur och till vad dessa pengar har använts.

Tyresös natur bör tillgängliggöras och nödvändiga investeringar genomföras för att underlätta det rörliga friluftslivet. Barn och ungdomars idrottande bör stärkas med fokus på fler konstgräs- och spontanidrottsytor. Vår skog och naturmark bör vara tillgänglig för att fler ska kunna ta del, till exempel genom ökad ekoturism eller attraktiv "hemester". De torp som kommunen äger ska kunna komma Tyresöborna till del.

Vår restriktiva inställning till nya investeringar innan de grundläggande behoven inom skola, förskola och äldreomsorg är adresserade, medger ändå att det finns åtgärder som behöver bli föremål för fortsatta studier. I och med att planerna på ett Kultur- och kunskapscenter begravdes, behöver planerna på ett integrerat kulturhus omarbetas och utredas i ny tappning.

Östra Tyresö

Vi har tidigare begärt att kommunstyrelsen ska få i uppdrag att återkomma till kommunfullmäktige med lägre exploateringskostnader i Östra Tyresö, inte minst när det gäller gatukostnader. Vi har föreslagit att kommunen borde föra en dialog med de boenden syftande till lägre kostnader såväl för dem som för kommunen.

Socialdemokraternas förslag med detta som utgångspunkt:

Kommunstyrelsen ges i uppdrag att omarbeta förslaget till investeringsplan utifrån det socialdemokratiska förslaget till budget.

Ekonomisk redovisning

Besparingar

För att finansiera de förstärkningar, som vi anser nödvändiga för att höja kunskapsnivån, värna omsorgen om våra äldre och ge barn och familjer den hjälp de har rätt till, har vi genomlyst verksamheten. Vi har kritiskt granskat verksamheten med mål att skapa en så effektiv och fokuserad verksamhet som möjligt. Vi föreslår ett antal besparingar, främst på central förvaltning, men dessa kommer inte att räcka för att göra alla de reella satsningar som krävs. Vi ser därför, som tidigare konstaterat, också ett behov av att höja skatten med 15 öre. Det är i praktiken en återgång från den skattesänkning med 15 öre som drevs igenom av Alliansen förra mandatperioden. Dessa 15 ören kommer att ge kommunen 17 850 000 kronor som ska öronmärkas till förskolan och skolan. Vi kommer göra vårt yttersta för att se till att verksamheterna drivs effektivt och levererar en hög kvalitet. Därför kommer vi socialdemokrater alltid att vara beredda att vända på varje skattekrona.

Socialdemokraternas förslag:

Att förslaget till besparingar/intäktshöjningar/effektivitetshöjningar nedan om 50 950 000 kronor antas av fullmäktige.

- Lokalkostnader för kommunens centrala administration minskas. Jämfört med övriga Södertörnskommuner har Tyresö höga lokalkostnader för sin centrala förvaltning. Enligt den beräkning som kommundirektören presenterade för kommunstyrelsen är besparingspotentialen i enbart kommunhuset 2 700 000 kronor. Sedan dess har utvecklingen ytterligare gått åt fel håll. Förutom att kommunhuset fortfarande i stor utsträckning används oekonomiskt utrymmesmässigt, har centrala förvaltningar under året flyttat till Masten, polisens gamla lokaler, Högbergsgatan, Radiovägen, Björkbacken och gymnasiet. Att vi använder våra egna lokaler på ett bättre sätt, som gymnasiet, är bra. Vi har under lång tid föreslagit att arbetscentrum exempelvis bör lokaliseras där. Men den kraftfulla ökningen av lokaler för central administration bör starkt ifrågasättas. Ett krafttag för ett effektivt lokalutnyttjande måste påbörjas omedelbart, då arbetet med effektivisering av dåligt nyttjade lokaler har avstannat och istället till och med i motsatt riktning. Total besparing: 2 500 000 kronor.
- Upphandlingen förbättras och samordnas. Sedan tidigare har en utredning visat på möjliga besparingar om uppemot 25 000 000 kronor för Tyresö om denna samordnas med övriga Södertörnskommuner. Visst arbete är påbörjat, som samordnad varudistribution. Detta tros dock inte innebära några ekonomiska besparingar, åtminstone i närtid, men är ändå motiverat av många andra fördelar exempelvis miljövinster. Det finns mycket kvar att göra för att åstadkomma besparingar som vi nu räknar tillgodo i vårt budgetalternativ. Därtill vill vi öka efterlevnaden i upphandling vilket ytterligare ökar möjligheterna till ekonomiska vinster. I en försiktig bedömning räknar vi med en möjlig besparing om 1 500 000 kronor.

- Informationsverksamheten minskas. Kommunen har under de senaste åren kraftigt ökat sin informationsverksamhet, vars syfte vi finner tveksamt. Vi är också kritiska till att förvaltningarna dessutom anställer egna kommunikatörer. Vi vill minska den verksamheten med 2 000 000 kronor.
- Minskad central förvaltning och minskad ledningsfunktion. Under de senaste 7 åren har den centrala förvaltningen ökat i ungefär samma utsträckning som verksamheterna motsvarande har minskat. Med olika omorganisationer har verksamheten vuxit, antalet strateger och kvalitetsutvecklare ökar, och det interna arbetet har utökats. En större genomlysning behöver göras som baseras på andra grundvärderingar. Utvecklingen bör istället vara att minska den centrala administrationen för att istället göra arbetet ute i våra verksamheter. Det lagstadgade arbetet ska givetvis utföras, och rapporteringar till SCB självfallet fortsätta. Men mycket av det som görs idag behöver diskuteras om det ska göras och hur det ska göras. Samarbetet mellan förvaltningarna behöver förbättras. Tidigare har förvaltningar redovisat de förvaltningsgemensamma kostnaderna. Nu är det i stället inkluderat i de olika anslagsområdena. För att frigöra mer resurser för kärnverksamheten är vi övertygade om att det går att minska de gemensamma förvaltningskostnaderna. Sparbeting i ett första steg 4 000 000 kronor.
- Minskat köp av externa konsultrapporter och konsulttjänster. Ett flertal konsultrapporter som presenterats för politiken borde enligt vår uppfattning aldrig ha köpts. Dels kan man i vissa fall lätt tänka sig att önskat utfall klargjorts redan vid beställningstillfället. Dels har kvalitén på rapporterna varit sviktande. Vid ett flertal tillfällen har vi konstaterat att kompetensen som redan finns i huset överträffar konsultrapporterna, men inte tagits tillvara. Att från tid till annan köpa konsulthjälp för att kunna slimma sin egen organisation är en bra idé. Dock måste egna utredningar vara att föredra när kompetensen redan finns. Med den bakgrunden och den aktuella volymen av konsultstöd föreslår vi en besparing som förmodligen skulle kunna fördubblas utan menlig inverkan. Besparing: 2 000 000 kronor.
- Höjda avgifter inom kommunstyrelseförvaltningens samt miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningens verksamheter. De verksamheter som här är avgiftsbelagda bör i princip vara finansierade via egenavgifter. Vi föreslår som en del av en avgiftsväxling ett steg åt det hållet. Principen om självfinansiering bör också gälla verksamheter som tobaks- och alkoholtillsyn. Ett första steg har tagits i förändring av taxan, men är enligt vår uppfattning alltför blygsam. Vi föreslår vi en intäktsförstärkning på 3 000 000 kronor.
- Effektivitetsvinster, individ- och familjeomsorg. Som vi tidigare nämnt finns det tydliga ekonomiska vinster att göra genom att behålla och bygga upp mer verksamhet inom kommunen istället för att som nu köpa dyra externa tjänster och placeringar. Bedömningen är att vissa av satsningarna inom IFO kommer leda till direkta besparingar i andra led av verksamheten, redan från första året. Total besparing 2 500 000 kronor.

- Ändrad konkurrenspolicy. Vi föreslår i detta budgetalternativ en alternativ policy för konkurrensutsättning. Den borgerliga majoriteten förespråkar en omfattande privatisering. Vi vill pröva konkurrensutsättning i de fall där det kan antas öka mångfalden och kvaliteten för brukarna. Vår policy kommer att föranleda färre konkurrensutsättningar än moderaternas variant. Det innebär att vi i vårt budgetalternativ inte behöver lägga samma summa pengar på annonsering, upphandlingsverksamhet, förvaltningens arbete med kravspecifikationer samt verksamheternas omställningskostnader. Vi tror också att möjlighet att lägga egen regi anbud ökar besparingen ytterligare. Därutöver minskar också administration genom att tillämpa LOU som vi förespråkar, istället för LOV. Trots att flera personer anställts i LOVs kölvatten, kommer de aldrig att hinna utvärdera alla företag som utför tjänster i kommunen. Idag läggs alltför mycket av skattebetalarnas pengar på att försöka bringa ordning i oredan av detta, dels från förvaltningen men också med dyra rättsprocesser. En lågt räknad besparing om 1 500 000 kronor.
- Vårt tydliga ställningstagande för den pedagogiska skolmåltidssituationen, innebär att vi avvisar förslaget om ny kostorganisation med fyra tillkommande tjänster. En gastronomisk chef för samordning ställer vi oss bakom, men tar avstånd ifrån en organisation som är uppdelad efter geografiskt område. Besparing: 1900 000 kronor.
- Ökad sponsring. Vi tror att det finns utrymme att utan att kvaliteten och integriteten i den kommunala verksamheten hotas öka sponsring av exempelvis park och fritidsverksamheterna. Ökad intäkt 500 000 kronor
- Gemensam verksamhet räknas inte upp med demografiförändringar. 3 500 000 kronor.
- Tillfälliga kostnader för Fornuddens skola beviljas inte eftersom inriktningen ska vara att bygga om och renovera befintlig varför de tillfälliga kostnaderna inte uppstår. 5 000 000 kronor
- Kostnader för digitalisering flyttas till utbildningsverksamheten och kostnader för att leda effektivisering och innovation avslås. 4 200 000 kronor.
- En effekt av de satsningar som görs inom förebyggande verksamhet leder till ett minskat behov av försörjningsstöd. De besparingar som görs återinvesteras i verksamheten.

Buffert

- För att stärka förmågan att möta oförutsedda behov budgeteras 4 650 000 kronor till kommunstyrelsens förfogande. Därigenom skapas till viss del den buffert som är helt nollad i den borgerliga majoritetens budget. I den mån den inte behövs bidrar denna reserv till att förstärka det alltför svaga resultatet.

Våra förslag till budgetförstärkningar utöver majoritetens förslag.

Reformer

Mindre klasser och mer kunskap	24 450 000 kr
Minskade klasser i förskola o skola	10 000 000 kr
Fler utbildade pedagoger	2 000 000 kr
Förbättrade lärmiljöer	4 500 000 kr
Barn i behov av särskilt stöd	3 000 000 kr
Bättre elevhälsa	1 800 000 kr
Stärk fritidshemmen	2 000 000 kr
Sänkta avgifter fritidsklubbar	200 000 kr
Barnombudsman	700 000 kr
Naturskolan, fler årskurser	250 000 kr
Ingen ska behöva fara illa	7 800 000 kr
Individ- och Familjeomsorg, kvalitetssatsning	2 500 000 kr
Utöka mobila teamet, förskolan	1 000 000 kr
Familjebehandling utan biståndsbeslut	1 000 000 kr
Stödboende för unga vuxna	1 000 000 kr
Snabbutreda familjer	1 000 000 kr
Familjerätt	300 000 kr
Mottagningsenheten	500 000 kr
Familjehemsvård	500 000 kr
Tillgänglighet för alla	1 350 000 kr
Handläggartjänst tillgänglighet	350 000 kr
Tillgänglighetsmiljon	1 000 000 kr
Trygghet inom äldreomsorgen	5 000 000 kr
Höjd kvalitetssatsning	3 300 000 kr
Träffpunkt för äldre	1 700 000 kr
Jobb och självförsörjande	4 100 000 kr
Vuxenutbildning	1 400 000 kr
Sommarjobb	2 200 000 kr
Nyanländas etablering	500 000 kr
Kultur och Fritid för alla	4 000 000 kr
Sänkta avgifter kulturskolan	700 000 kr
Bibliotekets öppettider	450 000 kr
Nolltaxa lokaler, pensionär och funktionshinder	150 000 kr
Brännpunkten	150 000 kr
Förstärkt kultur- och föreningsliv	2 550 000 kr
Plan och exploatering	600 000 kr
Kommunstyrelsens förfogande/buffert	4 650 000 kr
Total	51 950 000 kr

Finansiering

Skatt 15 öre	-17 850 000 kr
Effektiva lokaler	-2 500 000 kr
Förbättrad upphandling	-1 500 000 kr
Minskad informationsbudget	-2 000 000 kr
Central förvaltning och ledningsfunktion	-4 000 000 kr
Minskat konsultanvändande	-2 000 000 kr
Höjda avgifter MSU	-3 000 000 kr
Effektivare IFO	-2 500 000 kr
Konkurrenspolicy, egen regi anbud, LOV	-1 500 000 kr
Kostorganisation	-1 900 000 kr
Ökad sponsring	-500 000 kr
Inga tillfälliga kostnader Fornudden	-5 000 000 kr
Demografisk uppräknig, gemensam verksamhet	-3 500 000 kr
Leda effektivisering, innovation och digitalisering, gemensam verksamhet	-4 200 000 kr

Total **-51 950 000 kr**